

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ.

ΣΚΕΝΤΕΡΜΠΕΗΣ.

Ὅστερον ἀπὸ μακρὰν ἐτῶν περίοδον, καθ' ἣν δὲν δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ, εἰμὴ ἐμφυλίους σπα-
ραγμοὺς, χαμερπῆ πάθη, ἀπανθρώπους καὶ βαρ-
βάρους ἐκδικήσεις, τὰ ὅποια καταθλίβουν τὴν καρ-
δίαν τοῦ ἀναγνώστου· διότι βλέπει δι' αὐτῶν προ-
παρασκευαζομένην καὶ γιγαντιαίως προσδεύου-
σαν τὴν ἀμάθειαν, τὴν βαρβαρότητα καὶ τὴν ἐξα-
χρείωσιν· ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τοιαύτης θλιβεραῖς
σκηναῖς ἐμφανισθῇ πρόσωπον κάτοχον ἡρωϊκῆς
μὲν τόλμης καὶ σωματικῆς δυνάμεως, χριστια-
νικῆς δὲ ἀρετῆς καὶ ἀγαθότητος, ἐξαισίου δὲ νοε-
ραῖς ἀναπτύξεως, ἐμμένει εὐχαρίστως καὶ ἐν θυ-
μηδία ψυχῆς εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν προτερημάτων
καὶ ἀρετῶν, τῶν κατορθωμάτων καὶ τῆς γενναιό-
τητος αὐτοῦ, καθ' ὃν τρόπον ὁ διερχόμενος μακρὰν,
ἄνυδρον καὶ ἄδενδρον ἐρημίαν, ὅταν φθάσῃ εἰς μέγα
καὶ σκιερὸν δένδρον, περὶ τὰς ρίζας τοῦ ὁποίου ὑ-
πάρχει γλυκεῖα καὶ δροσερὰ πηγὴ ὕδατος, ἀνα-
κουφίζεται ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἐπιπόνου ταύτης
ἄδοιπορίας, ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοσχλήσεως, τὴν
ὅποیان ἐπέφερον εἰς αὐτὸν ἢ σφοδρότης τῶν ἡλια-
κῶν ἀκτίνων, ὁ κονιορκτὸς καὶ ὁ ἄνεμος, καὶ δια-
μένει εὐχαρίστως ἀπολαύων τὴν τερπνότητα τῆς
σκιᾶς καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ ὕδατος.

χαρίστησις αὐτῆ δὲν εἶναι ἀμιγῆς λύπης· διότι μετ' ὀλίγον ἀπομακρυνόμενος τῆς θέσεως ταύτης μέλλει νὰ εἰσέλθῃ ἐκ νέου εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος ἔτι σκληροτέρας ἐρημίας.

Τοιαύτῃ ἰδέᾳ ἐπῆλθεν εἰς ἡμᾶς, ὅταν ἀναγινώσκοντες τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Βυζαντινῆ Βασιλείας, ἐπαρατηρήσαμεν μὲ λύπην μας ὅτι καὶ νῦν σχεδὸν ἄλλο πρόσωπον δὲν ἠδύνατο νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχήν μας, καὶ νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῇ προτερήματα τῶν ἡρωϊκῶν αἰώνων, ἀρετὰς τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀγάπην δὲ τῆς πατρίδος, καὶ μετριοπάθειαν ὁμοίαν μὲ τοὺς ἐνδόξους ἄδρας τῆς ἀρχαιότητος, παρὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Γεωργίου Καστριώτου, τοῦ ἐπονομασθέντος Σκεντέρμπεη· ἢ διὰ ταῦτα ἐθεωρήσαμεν ἀφελίμον νὰ κατατάξωμεν αὐτὸν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ λαοῦ.

Ὁ Γεώργιος Καστριώτης ἦτον ὁ τελευταῖος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου, ἡγεμόνος ἐνὸς μέρους τῆς Ἀλβανίας, τοῦ ὁποῦ προτεύουσα ἦτον ἡ πόλις Κρόια. Ἦτο δὲ προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ μεγάλην σωματικὰ ὡς καὶ νοερά προτερήματα. Προμηθευμένος μὲ σύμμετρον καὶ ἀνδρικήν ὠραιότητα, μὲ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ μὲ μεγίστην ῥωμαλκαιοότητα, ἐκυριεύετο ἐκ νεαρᾶς ἔτι ἡλικίας μὲ ἀπλετοῦ ἐπιθυμίας τῆς σωματικῆς γυμνάσεως, καὶ τῆς εἰς τὰ στρατιωτικὰ ἐξασκήσεως, διὰ τὸ ὁποῖον ὑπερέβη καὶ κατὰ τὴν νεαράν αὐτοῦ ἡλικίαν ὄλους τοὺς συνηλικιωτάς του.

Ἡ ἀθλιότης τοῦ Βυζαντινοῦ Βασιλείου ἀφ' ἐνὸς, καὶ ἡ μεγάλη αὔξησις καὶ ἡ πρόοδος τῆς δυνά-

μεως τῶν Ὀθωμανῶν ἀφ' ἐτέρου, ἔδωκαν εὐρὴν εὐχαιδίον κατακτήσεων εἰς τὸν Σουλτάνον Ἀμουράτην τὸν Β'. Μεταξὺ τῶν κατατροπωθέντων παρ' αὐτοῦ ὑπῆρξε καὶ Ἰωάννης ὁ Καστριώτης, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ ἐξαγοράσῃ τρόπον τινὰ τὴν ἡγεμονίαν του, καὶ ν' ἀποφύγῃ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν ὑπηκόων του, ὑποτασσόμενος εἰς αὐτὸν, καὶ ὑποσχόμενος νὰ πληρῶνῃ φόρον, ἀφοῦ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ὑποταγῆς καὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ φόρου του ὑπεσχέθη νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Ἀμουράτην ὡς ὀμήρους (ἐνέχυρα) τὰ τέσσαρα αὐτοῦ τέκνα, ἐν τῶν ὁποίων, τὸ τελευταῖον, ἦτο καὶ ὁ Γεώργιος.

Ἐντὸς τῶν κατακτητικῶν σχεδίων τῶν Ὀθωμανῶν ἦτο καὶ τὸ νὰ ἐξαλείψωσιν ὀλοτελῶς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν διὰ τοῦτο ἅμα οἱ υἱοὶ τοῦ Καστριώτου ἐφθασαν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπερ τότε ἦτον ἡ καθέδρα τῶν Ὀθωμανῶν Σουλτάνων, τοὺς περιέτεμον καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ δεχθῶσιν τὴν Ὀθωμανικὴν θρησκείαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐσυνείθιζον ν' ἀλλάζωσι τὰ ὀνόματα τῶν δεχομένων τὸ Ὀθωμανικὸν θρησκειον, ὠνόμασαν καὶ τὸν Γεώργιον Σκεντέρμπεην, ἦτοι Ἀλέξανδρον, κινούμενοι ἴσως ἀπὸ τὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα τόσον πρῶίμα ἐφάνη ὅτι εἶχεν.

Ὁ Σκεντέρμπεης ἐπέδωκεν ἐξαισίως εἰς ὅλα τὰ μαθήματα, ὥστε ἐξέμαθε τάχιστα διαφόρους γλώσσας, ἐγυμνάσθη δὲ καὶ εἰς τὰ πολεμικὰ μὲ τοσαύτην ἐπίδοσιν, ὥστε ἐξέπληξεν ἅπαντας. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀμουράτης τὸν κατέστησεν ἀρχηγὸν ἐνὸς στρατιωτικοῦ σώματος ἐκ πέντε χιλιάδων

στρατιωτῶν, ἐνῶ μόλις οὗτος εἶχε δέκα ὀκτώ-
 ἐτῶν ἡλικίαν. Εἰς διαφόρους ἐκστρατείας τοσαῦτα
 ἔργα ἀνδρίας καὶ φρονήσεως ἐνταυτῷ ἔδειξεν,
 ὥστε ὁ Ἀμουράτης βεβαιωθείς περὶ τούτων ἀπὸ
 τοὺς συνεκστρατεύσαντας ἀρχηγούς, τὸν ἐθεώρη-
 σεν ἄξιον γὰρ διοικήσῃ καὶ μόνος του στρατιᾶν.
 Ὅθεν τὸν διώρισεν εἰς διαφόρους κατὰ τὴν Ἀσίαν
 ἐκστρατείας, εἰς τὰς ὁποίας πάντοτε ἐπέτυχεν εἰς
 τρόπον, ὥστε εἴλκυσεν εἰς ἑαυτὸν τὴν εὐνοίαν τοῦ
 Σουλτάνου, ὅστις καὶ τὸν ἀντήμειψε λαμπρότατα.

Ἄλλ' ὁ Φανμασμός καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Σουλ-
 τάνου ἠύξησεν ἔτι μᾶλλον, ὅταν ἔλαβε λαμπρὰ
 καὶ ἀναντίρρητα δείγματα τῆς περὶ τὸ μονομα-
 χεῖν τόλμης καὶ ἐμπειρίας του. Εἰς Τάταρος,
 μεγάλου καὶ ἐκπληκτικοῦ ἀναστήματος καὶ ἀθλη-
 τικοῦ ὀργανισμοῦ, ἐπιδεικνύων εἰς τὸν Ἀμου-
 ράτην τὴν περὶ τὸ μονομαχεῖν ἱκανότητα αὐτοῦ,
 ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν τολμηρότερον
 τῆς πολυανθρώπου αὐτοῦ στρατιᾶς. Ἄλλ' ἀφοῦ
 κἀνείς εἰς ἱκανῆς ὥρας διάστημα δὲν ἐξῆλθεν εἰς
 τὸν ἀγῶνα, μ' ὅλον ὅτι ὑπέσχετο ἱκανὰς ἀμοι-
 ρὰς ὁ Ἀμουράτης προέβη θάρραλέως ὁ Σκεν-
 τέρμπεης, καὶ ὕστερον ἀπὸ μίαν ἰσχυρὰν ξιφο-
 μαχίαν κατώρθωσε γὰρ φονεύσῃ τὸν ἀντίπαλον.
 Ἄλλ' ἡ δόξα τοῦ Σκεντέρμπεη ἐκορυφώθη, ὅταν
 ἐξῆλθεν εἰς δεῦτερον μονομαχίας στάδιον ἔφιπ-
 πος. Δύω Πέρσαι, ἀναστήματος μεγάλου, καὶ
 ἐμπειρότατοι εἰς τὴν ἔφιππον μονομαχίαν, ἐπρο-
 κάλεσαν τὸν τολμηρότερον τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἀ-
 μουράτου διὰ γὰρ μονομαχήσωσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ

κἀνείς δὲν ἐξήρχετο εἰς τὸ στάδιον, ὁ Ἀμουρά-
 της ἐβῶνησεν ὀνομασί τὸν Σκεντέρμπεην. Οὗ-
 τος δὲ παραδεχθεὶς τὴν πρόσκλησιν ἐξῆλθεν ἀ-
 μέσως εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἀντικρούει μὲ τὸ τό-
 ξον του τὴν ἐφόρμησιν ἐνὸς τῶν δύο τούτων
 Περσῶν, ὅστις πρῶτος ἔμελλε γὰρ μονομαχήσῃ.
 Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀνταγωνιστῆς οὗτος δὲν ἠδύνα-
 το πολλὴν ὥραν ἀγωνιζόμενος γὰρ καταβάλλῃ τὸν
 Σκεντέρμπεην, καὶ ἐκινδύνευε μάλιστα, ἐφορμᾷ
 ἀμέσως ὁ συνεταῖρος αὐτοῦ καὶ διευθύνεται πρὸς
 τὸν Σκεντέρμπεην. Ἄλλ' οὗτος ἄγρυπνος ἐνταυ-
 τῷ καὶ δραστήριος, ἀφίνει τὸν ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ
 ἀνταγωνιστὴν, καὶ ἐφορμήσας ὡς κεραυτὸς κα-
 τὰ τοῦ νέου ἀνταγωνιστοῦ, τὸν κτυπᾷ μὲ τὸ τό-
 ξον εἰς τὸ στῆθος, καὶ τὸν θανατόνει, ἐπιστρέφει
 δὲ ἀμέσως κατὰ τοῦ ἐτέρου, τὸν ὁποῖον ὕστερον
 ἀπὸ πολὺν ἀγῶνα κατώρθωσε γὰρ φονεύσῃ καὶ
 αὐτόν.

Τὰ λαμπρὰ ταῦτα ἔργα τῆς σωματικῆς αὐτοῦ
 ἰσχύος, συνοδευόμενα καὶ μὲ τὴν τολμηρὰν δρα-
 στηριότητα καὶ στρατηγικὴν φρόνησιν εἰς τὰς
 μάχας, ἠύξησαν τὴν ἀξίαν τοῦ Σκεντέρμπεη
 ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου, ἐκίνουν δὲ καὶ τὸν
 Φανμασμόν ὅλων τῶν περὶ αὐτὸν στρατιωτικῶν
 ἀνδρῶν, ὅταν μάλιστα ἔβλεπον τοιαῦτα προ-
 τερήματα συνωδευμένα ἀπὸ πραότητα ἠθους,
 καλοκάγαθίαν καὶ μετριοφροσύνην, προτερήμα-
 τα, τὰ ὁποῖα σπανίως εὐρίσκονται ἐνωμένα μὲ
 τοιαύτας στρατιωτικὰς ἀρετάς.

Ἀποθανόντος τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου ὁ

Ἀμουράτης, διὰ τὴν ἀποφύγην τὰς περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀπαιτήσεις τῶν υἱῶν αὐτοῦ, τοὺς μὲν τρεῖς διέταξε καὶ ἐδηλητηρίασαν μυστικῶς. Τὸν τέταρτον ὅμως, τὸν Σκεντέρμπεην, τὸν ὁποῖον δὲν ἐφόνευσε· διότι τὸν ἐθεώρει ἀναγκαῖον διὰ τὰ πολεμικὰ τε προτερήματα, καλέσας ἐνώπιόν του, καὶ παρηγορήσας διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἐπρότεινε ὅτι ἔχει μεγίστην ἀνάγκην τῆς ἀνδρίας καὶ στρατηγικῆς αὐτοῦ ἰκανότητος· ὅταν δὲ ἦναι καιρὸς ἀρμόδιος, δύναται νὰ τοῦ χορηγήσῃ πολὺν μεγαλήτεραν ἡγεμονίαν ἀπὸ τὴν τοῦ πατρὸς του. Ὁ Σκεντέρμπεης ἔδειξεν ἀποδοχὴν εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ἀμουράτη· διότι τίποτε ἄλλο καλῆτερον δὲν εἶχε νὰ πράξῃ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν.

Ἀλλὰ τὴν φονικὴν διάθεσιν τοῦ Ἀμουράτου ἐξέκανσαν καθ' ὑπερβολὴν οἱ ἀντικοὶ του, καταντήσαντες νὰ παραστήσωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ὡς ἐπικίνδυνον ἀκόμη τὸν Σκεντέρμπεην· διὰ τοῦτο ἀνέθεσεν ἕτος εἰς αὐτὸν ἐπικινδυνωδεσάτας πράξεις, διὰ νὰ καταστραφῇ εἰς αὐτάς· διότι τὸν ἔτυπτεν ἢ συνείδησις, μετὰ τοσαύτας σημαντικὰς ὑπηρεσίας, νὰ διατάξῃ ἀπ' εὐθείας τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀπὸ ὅλας ταύτας διεσώθη μὲν ὁ Σκεντέρμπεης, ἐνόησεν ὅμως πλέον τὴν δύσκολον θέσιν του πλησίον τοῦ Ἀμουράτου, καὶ περιέμενε ἀρμοδίαν περίστασιν διὰ νὰ ἀπομακρυνθῇ.

Ὁ Πάπας Εὐγένιος ὁ Δ' βλέπων τὴν μεγάλην τῶν Ὀθωμανῶν πρόδοον συνέδεσεν εἰς συμ-

μαχίαν κατ' αὐτῶν τὸν Βλαδίσλαν, ἡγεμόνα τῆς Οὐγγαρίας καὶ Πολωνίας, τὸν περίφημον Οὐνιάδην, καὶ ἄλλους, οἵτινες ἐπεχείρησαν τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπαυακτῆσωσι τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια, τὰ ὁποῖα οἱ Ὀθωμανοὶ εἶχον πρὸ ὀλίγου ἀρπάσει ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας. Τὴν περίστασιν ταύτην θεωρῶν ἀρμοδίαν πρὸς σωτηρίαν τοῦ Ὁ Σκεντέρμπεης, συνεννοήθη μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν χριστιανικῶν στρατευμάτων, καὶ κατὰ τὴν πρώτην μάχην, τραπεῖς εἰς φυγὴν μετὰ τὴν ὑπ' αὐτὸν ἐρατίαν, κατέστη αἷτιος νὰ νικήσωσι τὰ χριστιανικὰ στρατεύματα, καὶ νὰ καταστρέψωσιν ἐξ ὀλοκλήρου τὰ Ὀθωμανικὰ. Ὁ Σκεντέρμπεης, ἀφοῦ ἐγένετο πλήρης ἢ καταστροφῆ τῶν Ὀθωμανῶν, ὁ δὲ διοικῶν αὐτοὺς πασᾶς ἐφυγε, συλλαμβάνει τὸν σφραγιδοφύλακα τοῦ Πασᾶ, τὸν ὑποχρεώνει καὶ κάμνει ἐν διατάγμα πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Κροΐας, διὰ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Σκεντέρμπεην τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἔθεσε καὶ τὴν βασιλικὴν σφραγίδα. Διὰ νὰ μείνῃ δὲ τὸ πρᾶγμα μυστικὸν ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ νὰ φονεύσωσι τὸν σφραγιδοφύλακα. (α)

(α) Τινὲς τῶν ἱστορικῶν κατακρίνουσι τὸν Σκεντέρμπεην ὡς παραβάντα τὸν ὄρκον τῆς ὑποταγῆς πρὸς τὸν Ἀμουράτην. Ἐὰν ὁ Ἀμουράτης δὲν ἦτο ἀκριβὲς φύλαξ τῆς πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ συνθήκης, δὲν εἶχεν ἀράγε δίκαιον καὶ ὁ Σκεντέρμπεης νὰ πράξῃ καὶ αὐτὸς ἀπιστίαν, διὰ νὰ λάβῃ ὅ,τι νομίμως τοῦ ὀφείλετο, καὶ δὲν τὸν ἐδίδοτο, καὶ ἐν ᾧ καὶ εἰς ἄλλος τρόπος ἀπολαβῆς δὲν ὑπῆρχεν;

Ὁ Σκεντέρμπεης συνομιλήσας μετὰ τοῦ Οὐνιάδου, συνδέσας σχέσεις μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐφοδιασθεὶς μὲν τὰ ἀναγκαῖα, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀλβανίαν, συνοδευόμενος ἀπὸ τριακοσίους ἐκλεκτοὺς καὶ πιστοὺς συμπατριώτας του. Οἱ φυλάσσοντες τὴν πόλιν τὸν ὑπεδέχθησαν ἀνυπόπτως, καὶ παρέδωκαν εἰς αὐτὸν τὴν ἐξουσίαν. Ἄλλ' ὁ Σκεντέρμπεης, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἀκινδύνως εἰς τὸ μέλλον, ἐβιάσθη νὰ διατάξῃ τὸν θάνατον ὅλων τῶν συνιστάντων τὴν φρουρὰν Ὀθωμανῶν, ἐκτὸς μόνον ἐκείνων, ὅσοι ἠθέλου προσέλθει εἰς τὸν χριστιανισμόν.

Μὲ μόνην τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐπανελάθει ὁ Σκεντέρμπεης τὴν πατρικὴν του ἡγεμονίαν· διότι ὁ λαὸς τοσοῦτον ἠγάπα, ἐσέβετο καὶ ἐτίμα αὐτὸν, καὶ τοσοῦτον ἠλπίζε νὰ ἀπολαύσῃ δι' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν του, ὥστε ἀμέσως παρεδέχθησαν μὲ πολλὴν προθυμίαν ὅλα τὰ ληφθέντα παρ' αὐτοῦ μέτρα, καὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος καὶ ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των. Ἐχων λοιπὸν ὁ Σκεντέρμπεης τὴν πρόθυμον συνδρομὴν τῶν συμπολιτῶν του, καὶ συνδέσας συμμαχίας μὲ τοὺς εἰς τὰ περίεχ χριστιανοὺς ἡγεμόνας ἐκινήθη εἰς ἐκστρατείαν, καὶ ἐξέβαλε τὰς Ὀθωμανικὰς φρουρὰς ἀπὸ ὅλας τὰς πόλεις τῆς ἡγεμονίας του, ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης, τὸ Σβετιγράδιον, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρησεν. Ὅλοι οἱ Ὀθωμανοὶ οἱ ἐξωσθέντες ἀπὸ τὰς διαφόρας πόλεις, συγκροτήσαντες ἐν σώμα, διενθύνοντο πρὸς τὴν πολιορκουμένην πόλιν διὰ νὰ

τῆς δώσωσι συνδρομὴν. Ἄλλ' ὁ Σκεντέρμπεης εἰδοποιηθεὶς ἐγκαίρως, προλαμβάνει αὐτοὺς καθ' ὁδὸν, τοὺς τρέπει εἰς φυγὴν ἄνευ μάχης, καὶ τοὺς καταστρέφει καθ' ὀλοκληρίαν σχεδόν. Μετά τινα δὲ ἀνωφελῆ ἀντίστασιν ἠναγκάσθη καὶ ἡ πόλις αὕτη νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ πολιορκοῦν αὐτὴν στράτευμα.

Ὁ Ἄμουράτης σπεύδων νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Σκεντέρμπεην, ἔκαμε συνθήκας εἰρήνης μετὰ τῶν ἡγεμόνων Βλαδίσιλα καὶ Οὐνιάδου, παραδεχθεὶς νὰ παραδώσῃ ὀπίσω εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Σερβίας ὅλα τὰ φρούρια, ὅσα εἶχεν ἀρπάσει ἀπὸ αὐτὸν κατὰ τὸν προλαβόντα πόλεμον. Ἐτοιμάσας δὲ δύναμιν συνισταμένην ἀπὸ τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας πολεμιστῶν, τὴν ἀπέστειλε κατὰ τοῦ Σκεντέρμπεη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἐνὸς ἐμπείρου ἀρχηγοῦ.

Ὁ Σκεντέρμπεης, ἀφοῦ συνέδεσε στενὰς συμμαχίας καὶ φιλίας σχέσεις μὲ τοὺς πλησιοχώρους ἡγεμόνας, ἀφοῦ περιῆλθε καὶ ἐφωδίασεν ὅλα τὰ φρούρια, καταστήσας εἰς ἕκαστον τὴν ἀναγκαίαν φρουρὰν, ἐκλέξας δεκαπέντε περίπου χιλιάδας ἐμπειροπολέμων στρατιωτῶν ἐκ τῶν αὐθορμήτως συνελθόντων διὰ νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα πολιτῶν, μὲ τὸ σῶμα τοῦτο μόνον ἀπεφάσισε ν' ἀντικρούσῃ τὴν ἐχθρικὴν δύναμιν, καὶ κατέλαβε μίαν ἀρμόδιαν πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ θέσιν, τοποθετήσας μέρος ἱκανὸν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἐν τῶν παρακειμένων θασσῶν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἐξ ἀπροόπτου κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης.

Ἄμα ἤρχισεν ἡ μάχη, καὶ ἐνῶ ἡ ἀντίκρουσις ἐγίνετο μετ' ἐπιμονῆς ἀπὸ ἀμφοτέρα τὰ διαμαχόμενα μέρη, ἡ ἐνεδρεύουσα στρατιὰ τοῦ Σκευτέρμπεη ἐφορμᾷ ὀπισθεν κατὰ τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων, τὰ ὅποια πολεμούμενα καὶ ἀπὸ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἀπὸ τὰ ὀπισθεν, καὶ μὴ δυνάμενα νὰ ἀνθέξωσιν, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, καθ' ἣν κατεστράφη πλέον τοῦ ἡμίσεως αὐτῶν. Ὁ δὲ Σκευτέρμπεης καταδιώξας αὐτοὺς καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ὀθωμανικῆς Ἐπικρατείας, ἐπανῆλθε νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος εἰς τὴν καθέδραν του, ἔμπνεύσας μέγα θάρρος εἰς τοὺς στρατιώτας του, καὶ εἰς ὅλον τὸν λαὸν τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην συνδέσας σχέσεις συμμαχίας μετὰ τῶν χριστιανικῶν ἡγεμόνων Βλαδίσλα καὶ λοιπῶν, οἵτινες συνεκρότου τὴν κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν συμμαχίαν, ἐξεστράτευσεν μετ' ἐκλεκτὴν δύναμιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας δὲν ἐσυγχώρησε τὴν διάβασιν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ διὰ τῆς ἐπικρατείας του, ὁ Σκευτέρμπεης ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ διὰ τῆς βίας τὴν διάβασιν. Ἄλλ' ὁ Βλαδίσλας εἶχεν ἤδη συγκροτήσῃ μάχην μετὰ τοῦ Ἀμουράτου, καθ' ἣν μετὰ τρομερὰν ἀντίκρουσιν, ὁ μὲν Βλαδίσλας ἐφονεύθη, ὁ δὲ Οὐνιάδης ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοπορήσῃ πρὸς τὴν Σερβίαν, ὅπου ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς δολίως φερόμενος τὸν συνέλαβεν ὡς αἰχμάλωτον. Ἡ εἶδησις αὕτη ἐπέπνευσε μεγίστην λύπην εἰς τὸν Σκευτέρμπεην, καὶ πρὸς ἐκδίκησιν

τοῦ ἡγεμόνος τῆς Σερβίας διέταξε τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ νὰ διέλθωσι τὴν ἐπικρατείαν του μετὰ τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Νικήσας δὲ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, καὶ κατορθώσας νὰ συνάξῃ τὰ διασωθέντα στρατεύματα τοῦ Βλαδίσλα καὶ Οὐνιάδου, καὶ νὰ τὰ πέμψῃ ἀσφαλῶς εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν, ἐπανῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὁ Σκευτέρμπεης ἀπορρίψας τὰς παρὰ τοῦ Ἀμουράτου προτεινομένας συνθήκας ἐπερίμενε νέαν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν. Ἄλλ' ὁ Ἀμουράτης φοβούμενος νέον μετὰ τοῦ Οὐνιάδου πόλεμον, ἀνέβαλε τὴν κατὰ τοῦ Σκευτέρμπεη ἐκστρατείαν, καὶ ἀπέστειλε μικρὰν μόνον δύναμιν διὰ νὰ ἐλάττη τὴν ἐπικρατείαν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Σκευτέρμπεης κατορθώσας νὰ περικλείσῃ εἰς τινα εὐνήν θέσιν τὴν δύναμιν ταύτην, τὴν κατέσρεψεν ὀλοτελῶς, καὶ ἀπαλλαχθεὶς αὐτῆς μετέβη εἰς Σερβίαν, τὴν ὅποιαν ἐληλάτησε.

Νέα ἀξιόμαχος δύναμις ὑπὸ ἔμπειρον ἀρχηγόν, Μουσταφᾶ Πασᾶν ὀνομαζόμενον, ἀπεστάλη κατὰ τοῦ Σκευτέρμπεη ἄλλ' οὗτος παραφυλάξας αὐτὴν δισκορπισθεῖσαν εἰς διωρπαγὴν καὶ εἰς λάφυρα, ἐπιπίπτει κατ' αὐτῆς μετ' ἀλλ' ἐκλεκτὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, τὴν νικᾷ, τὴν καταστρέφει, καὶ κυριεύει τὸ στρατόπεδον μετὰ τὰς ἀποσκευὰς αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἀμουράτης ἀπέβαλε πᾶν σχέδιον ἐκδικήσεως καὶ καταστροφῆς, ἀλλ' ἐπέμψεν μόνον δύναμιν ἰκανὴν νὰ παρα-

φυλάττη εἰς τὰ μεθόρια ἀρμοδίαν πρὸς Ἑλλάθην τοῦ ἐχθροῦ περίστασιν· ἀλλ' ὁ Σκεντέρμπεης πρὸς μὲν τὴν δύναμιν ταύτην ἐγκατέλιπε μέρος τῆς στρατιᾶς του, διὰ νὰ παρατηρῇ τὰ κινήματα αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσῆλθεν εἰς νέον καὶ ὄχι μικρὸν ἀγῶνα μετὰ τῆς Ἑντικῆς Δημοκρατίας.

Ἔῤῥχεν ὁ Σκεντέρμπεης μεγάλτινος τῶν πλησιωχῶρων ἡγεμόνων, ὀνομαζομένου Ζαχαρία, συμφωνίαν νὰ κληρονομηῇ ὁ εἰς τὸν ἕτερον εἰς περίεασιν θανάτου. Δολοφονηθέντος τοῦ Ζαχαρίου παρὰ τινος συνεγχωρίου του, ὁ Σκεντέρμπεης καθίστατο δυνάμει τῆς συμφωνίας κύριος τῆς ἡγεμονίας ταύτης· ἀλλ' ὁ λαὸς τῆς ἐπαρχίας ἀποκλείσας τὸν δολοφόνον, παρέδωκε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν μητέρα τοῦ Φονεθέντος· αὕτη δὲ οὔσα ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ διοικῇ, παρεχώρησε τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῶν Ἑνετῶν ἐπὶ ἀμοιβῇ ἀναλόγου συντάξεως ἐφ' ὄρου ζωῆς αὐτῆς. Ὁ Σκεντέρμπεης, ἀφοῦ ἐζήτησεν εἰρηρικῶς νὰ τοῦ παραχωρηθῇ ἡ ἡγεμονία αὕτη παρὰ τῆς Ἀριστοκρατίας καὶ δὲν δὲν εἰσηκούσθη, κατέφυγεν εἰς τὰ ὄπλα.

Συναθροίσας δὲ ἰκανὴν δύναμιν, εἰσέβαλεν εἰς τὴν διαφιλονεικουμένην ἡγεμονίαν, καὶ πολιορκήσας τὴν πρωτεύουσαν αὐτῆς Δάϊναν μὲ τὸ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, λαβὼν τὸ ὑπόλοιπον μέρος, εἰσέβαλεν ἐντὸς τῆς ἐνετικῆς ἐπικρατείας. Συγκροτηθείσης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν στρατευμάτων τῆς Ἀριστοκρατίας, ἀμφότερα τὰ μέρη ἐμάχοντο μετ' ἐπιμονῆς, καὶ ἡ

μάχη ἔμενεν ἀναπόφασιστος. Ἀλλὰ τελευταῖον ὁ Σκεντέρμπεης συγκεντρώσας περὶ ἑαυτὸν τὲς τολμηροτέρους τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ, ἐπέπεσεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐχθρικοῦ στρατεύματος, ἀνέτρεψεν τὲς ἀντιταχθέντας, καὶ διασχίσας τὴν ἐχθρικὴν φάλαγγα, τὴν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν· ἐπιπεσόντα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ στρατεύματα μὲ τὴν αὐτὴν ὀρμὴν ἐνίκησαν κατὰ κράτος ὅλην τὴν ἐχθρικὴν δύναμιν, φονεύσαντες καὶ αἰχμαλωτίσαντες πολλούς.

Ἀμέσως μετὰ τὴν μάχην ἔδραμεν εἰς τὸ πολιορκοῦν τὴν Δάϊναν στρατόπεδόν του, καὶ ἐπροσκάλεσε τοὺς πολιορκουμένους εἰς ὑποταγὴν, ἀφοῦ τοὺς ἐγνωστοποίησε τὴν καταστροφὴν τῶν στρατευμάτων τῆς ἀριστοκρατίας, καὶ τοὺς ἐβεβαίωσε διὰ τῆς παρουσιάσεως τῶν αἰχμαλωτισθέντων στρατευμάτων καὶ σημαίων· ἀλλὰ μὴ κατορθώσας νὰ τοὺς πείσῃ, ἀνεχώρησεν, ἀφοῦ ἐλευθέρωσεν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἐτακτοποίησε καλῆτερον τὰ τῆς πολιορκίας.

Ὅταν ὁ Ἀμουράτης ἔμαθεν ὅτι ὁ Σκεντέρμπεης ἐνησχολεῖτο εἰς τὸν μετὰ τῶν Ἑνετῶν πόλεμον, νομίσας τὴν περίστασιν ἀρμοδίαν, διέταξεν ἀμέσως τὰ εἰς τὰ μεθόρια εὑρισκόμενα στρατεύματά του νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Σκεντέρμπεης· ἀλλ' οὗτος, εἰδοποιηθεὶς ἐγκαίρως ἀπὸ τοὺς εἰς τὰ μεθόρια ἐδικούς του, καὶ λαβὼν τὸ ἐκλεκτότερον μέρος τῶν πολιορκούντων τὴν Δάϊναν στρατευμάτων του, καὶ ἐνωθεὶς καὶ μετὰ λοιπὰ, ἀντιπαρετάχθη εἰς μάχην μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, μὲ ὅλον ὅτι οὗτοι ἦσαν διπλάσιοι κατὰ

τὸν ἀριθμὸν. Μὲ τσαούτην δὲ τὸλμην, ἀνδρείαν καὶ ἐπιμονὴν ἐπολέμησεν, ὥστε ἐπέτυχε νὰ τρέφῃ τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν, καὶ νὰ τοὺς νικήσῃ κατὰ κράτος, φονεύσας καὶ αἰχμαλωτίσας ὑπὲρ τὸ ἥμισυ αὐτῶν, καὶ συλλαβὸν ζῶντα καὶ τὸν ἴδιον αὐτῶν ἀρχηγὸν Μουσταφᾶν.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην μαθὼν, ὅτι Ἑνετικά στρατεύματα εἰσελθόντα εἰς τὴν ἐπικράτειάν του ἐλεηλάτησαν μερικoὺς τόπους, καὶ κατέστρεψαν καὶ ἐν ὄχυρῳμα, τὸ ὁποῖον πρό τινος καιροῦ εἶχε κατασκευάσει, τσοῦτον ἠγγανάκτησεν, ὥστε παραλαβὸν μέρος τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ εἰσβάλλει εἰς τοὺς τόπους τῶν Ἑνετῶν. Τσαούτην δὲ φθορὰν καὶ καταστροφὴν ἐπέφερον τὰ στρατεύματα αὐτοῦ εἰς τοὺς καρποὺς καὶ τὰς φυτείας, ὥστε οἱ Ἑνετοὶ εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐσυμβιβάσθησαν νὰ παραχωρήσωσιν εἰς αὐτὸν ἄλλον τόπον, ἀντὶ τοῦ φιλονεικουμένου.

Ὁ Ἀμουράτης τρέφων πάντοτε τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστρέψῃ τὸν Σκεντέρμπεην, καὶ νὰ ὑποτάξῃ τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀλβανίας, ἀπεφάσισε τέλος νὰ βάλῃ τὸν σκοπὸν τοῦτου εἰς ἐνέργειαν. Πραετοιμάσας λοιπὸν μίαν δύναμιν ἀπὸ ἑκατὸν πεντήκοντα περίπου χιλιάδας, τεσσαράκοντα μὲν ἐπεμψεν ἔμπρὸς νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Ἐπικράτειαν τοῦ Σκεντέρμπεη, τὰ δὲ λοιπὰ στρατεύματα ἔμελλε νὰ τὰ ὀδηγήσῃ αὐτοπροσώπως ὁ ἴδιος εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ Σκεντέρμπεης διὰ τινῶν στρατηγημάτων καὶ ἐνεδρεύσεων κατέ-

στρέψε μέρος μέρος τῆς προαποσταλείσης δυνάμεως· ἀλλὰ τελευταῖον καὶ αὕτη, ὡς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀμουράτου στρατιὰ ἐτοποθετήθη ἔμπροσθεν τοῦ Σβετιγραδίου, τὸ ὁποῖον ἔθεσεν εἰς πολιορκίαν.

Ἐπιθυμῶν ὁ Σκεντέρμπεης νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ βάρος καὶ τὸν κίνδυνον τῶν πολιορκουμένων, μετεχειρίσθη πολλὰ στρατηγήματα, προκαλέσας εἰς μάχην ἀποσπάσματα σημαντικὰ τῆς πολιορκούσης ἐχθρικής στρατιᾶς, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπροξένησε μεγίστας ζημίας, φονεύσας εἰς μονομαχίαν καὶ ἓνα τῶν ἀνδρειοτέρων καὶ τολμηροτέρων πασάδων τοῦ Σουλτάνου. Τσαούτη δὲ ἦτον ἡ Ζημία, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν κινήματων τούτων τοῦ Σκεντέρμπεη καὶ ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐφόδων κατὰ τοῦ Σβετιγραδίου ὑπέφερον ὁ Ἀμουράτης, ὥστε ἅμα κατώρθωσε διὰ προδοσίας νὰ ἐξουσιάσῃ τὸ πολιορκούμενον τῆτο φρούριον, ἀνεχώρησε διὰ τὴν καθέδραν του μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς στρατιᾶς, ἀφήσας τὴν ἀναγκαίαν φρουρὰν εἰς τὸ κυριευθὲν φρούριον.

Ἀλλὰ τὸ ἐπόμενον ἔαρ ὁ Ἀμουράτης ἐκινήθη κατὰ τοῦ Σκεντέρμπεη μὲ νέας καὶ μεγαλητέρας δυνάμεις, καὶ ἐτοποθετήθη ἔμπροσθεν τῆς Κρούας. Ὁ δὲ Σκεντέρμπεης ἐξασφαλίσας καθ' ὃν τρόπον ἐστοχάζετο καταλληλότερον τὴν πόλιν, καὶ καταστρέψας ὅλας τὰς τροφὰς καὶ τοὺς καρποὺς, ὅθεν ἔμελλον νὰ διαβῶσιν οἱ ἐχθροὶ, αὐτὸς ἐτοποθετήθη ἔξωθεν τῆς πόλεως εἰς ἓνα ὄχυρὸν λόφον, ὅθεν ἔμελλε νὰ ἐφορᾷ ὅλα τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ ὠφελεῖται ἀπὸ τὰς παρουσιαζομένων ἀρ-

μοδίους περιστάσεις. Τοσούτον δὲ καὶ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν συνετὰ ἐνταυτῷ καὶ τολμηρὰ ὑπῆρξαν τὰ μέτρα του, ὥστε ὁ Ἀμουράτης μ' ὅλας τὰς δυνάμεις του, καὶ μ' ὅλας τὰς ἐπιμόνους προσπάθειάς του δὲν κατώρθωσε νὰ κυριεύσῃ τὴν Κροίαν. Ἐπελθόντος δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὁ κατασταθεὶς διάδοχος του, Μωάμεθ ὁ δεύτερος, ἤναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, καὶ ν' ἀναχωρήσῃ διὰ νυκτός, μ' ὅλον ὅτι εἶχε μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ καταστρέψῃ τὸν Σκεντέρμπεην, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ διὰ τὴν ὁποίαν ὑπέφερον ὕβριν παρ' αὐτοῦ.

Ἐν ὅσῳ ὁ Μωάμεθ εὐρίσκετο εἰς φροντίδας διὰ νὰ στερεωθῇ εἰς τὸν θρόνον του, ἔμεινε καὶ ὁ Σκεντέρμπεης ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. Ὅταν δὲ ὀπωσοῦν διέθεσε τὰς ὑποθέσεις του ὁ Μωάμεθ, πέμπει κατὰ τοῦ Σκεντέρμπεη μίαν δύναμιν, εἰς τὴν ὁποίαν, ἐπιχειρήσασαν νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἀλβανίαν αἰφνιδίως, ἐπιπεσὼν ὁ Σκεντέρμπεης, τὴν κατετρόπωσε καὶ τὴν ὑπέχρῆσε νὰ παραδοθῇ αἰχμάλωτος εἰς αὐτὸν ὁμοῦ μὲ τὸν ἀρχηγόν της. Ἄλλη δύναμις ὑπὸ ἄλλον ἔτι τολμηρότερον τοῦ πρώτου ἀρχηγὸν ἐπῆλθε τὸ ἐπιὸν ἔτος κατὰ τοῦ Σκεντέρμπεη, καὶ εἰσελθοῦσα λαθραίως εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἀλβανίας ἐπαρουσιάσθη αἰφνιδίως εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σκεντέρμπεη. Ἄλλ' οὗτος, χωρὶς νὰ ταραχθῇ, συγκροτεῖ μάχην, ἣ νίκη τῆς ὁποίας χρεωστεῖται ἰδίως εἰς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ἀνδρίαν· διότι τὰ στρατεύματά του ἐκλούισθησαν νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν, καὶ μόνον μὲ τὴν τολμηρὰν κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἔφοδόν του, ἴσχυσε νὰ τοῦς

ἐμπνεύσῃ τόλμην, ἀλλ' ἐκινδύνευσε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐμπεσὼν εἰς δύο ἰσχυροὺς πολεμιστάς, αἵτινες εἶχαν δώσει ὑπόσχεσιν εἰς τὸν Μωάμεθ νὰ τὸν καταστρέψωσι, καὶ ἀπὸ τοῦς ὁποίους δὲν ἤθελε σωθῆ, ἀν δὲν ἐπρολάμβανε νὰ τοῦς θανατώσῃ.

Ἄλλ' ἡ φθορὰ, τὴν ὁποίαν ὑπέφερον κατὰ τὴν μάχην ταύτην τὰ στρατεύματα τοῦ Σκεντέρμπεη, ὑπῆρξε μεγίστη, τὸ ὁποῖον ἐλύπησε μέγας αὐτὸν· διότι ἐνέπνευσεν ἀτολμίαν τινὰ εἰς ὅλους τοῦς μετ' αὐτοῦ. Πολὺ πλέον ὅμως κατέθλιψεν αὐτὸν ἡ προδοσία τοῦ Μωῦσῆ, ἐνὸς τῶν στενωτέρων αὐτοῦ φίλων, ὅστις συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἐχθρῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν στρατόπεδον, ἀφ' ἧς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐλκύσῃ καὶ ἄλλους εἰς τοῦς μισοὺς αὐτοῦ σκοπούς. Ἄλλ' ἡ γενναιότης τοῦ Σκεντέρμπεη ἴσχυσε καὶ εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας νὰ ἐμπνεύσῃ ἰκανὴν τόλμην εἰς τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ὥστε, ὅταν ὁ Μωῦσῆς ἦλθε μὲ Ὀθωμανικὴν ἐκ δεκαπέντε χιλιάδων ἀνδρῶν δύναμιν, ὁ Σκεντέρμπεης ἀντετάχθη, τὸν ἐπολέμησε καὶ τὸν ἐνίκησεν.

Ἄλλ' ἄλλο πικρίας ποτήριον ἐμέλλε νὰ πῆρῃ ὁ Σκεντέρμπεης. Ὁ ἀνεψιὸς του Ἀμέσης ἀνεχώρησεν εἰς τοῦς Ὀθωμανοὺς, δυσαρεστηθεὶς διότι ὁ Σκεντέρμπεης ἐσυγχώρησε μὲ γενναιότητα τὸν προδότην Μωῦσῆν, ὅταν οὗτος μετανοήσας ἐπαυήλθεν εἰς αὐτόν. Ὁ Σουλτάνος μὴ θέλων νὰ τοῦ διαφύγῃ οὐδεμίαν περίστασιν, καθ' ἣν ἦτο δυνατὸν νὰ βλάβῃ τὸν Σκεντέρμπεην, ἐδέχθη εὐμενῶς τὸν

Ἄμεσῃ, καὶ τὸν ἔπεμψεν ὁμοῦ μὲ μίαν ἰσχυρὰν δύναμιν πρὸς κατατροφὴν τοῦ Σκεντέρμπεη. Ἄλλ' οὗτος προσποιήθεις ὅτι δὲν ἐτόλμα ν' ἀντικρούσῃ τὴν Ὀθωμανικὴν δύναμιν ἔφηνεν, ὥστε εἰσῆλθεν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἑνετίας, ἔδωκε δὲ μὲ τοῦτο αἰτίαν εἰς τοὺς ἔχθρους νὰ νομίζωσιν ὅτι κατέστησαν ἤδη κύριαί τῆς Ἀλβανίας. Ἄλλ' ὁ Σκεντέρμπεης παραφυλάξας μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὰ Ὀθωμανικὰ στρατεύματα ἐστρατοπέδευον ἄνευ οὐδεμιᾶς προφυλάξεως, ἐπιπίπτει αἰφνιδίως, καταστρέφει τοὺς ἐναντιουμένους, καὶ τρέπει ὅλα εἰς φυγὴν, συλλαμβάνει αἰχμάλωτον καὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἀνεψιόν, καὶ κυριεύει τὸ στρατόπεδον μὲ ὅλας τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν. Τοσοῦτον δὲ σημαντικώτερα ἐθεωρήθη ἡ νίκη αὕτη, ὅσον ἐκερδίθη μὲ ὀλιγωτάτην ζημίαν, ἐν ᾗ ἡ τῶν ἔχθρῶν ὑπελογίζετο εἰς τριάκοντα χιλιάδας φονευμένους ὁμοῦ κ' αἰχμαλωτισθέντας.

Εἶχεν ἤδη ἀποκάμει ὁ Μωάμεθ ἀπὸ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἀνωφελεῖς ἐκστρατείας κατὰ τῆς Ἀλβανίας, καὶ ἐπρότεινεν ἀνακωχὴν εἰς τὸν Σκεντέρμπεην, οὗτος δὲ τὴν ἐδέχθη διότι ἐπροσκαλεῖτο νὰ μεταβῇ εἰς βοήθειαν τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου τῆς Νεαπόλεως, καὶ δὲν ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὴν πατρίδα τε ἀπροστάτευτον. Μεταβὰς εἰς βοήθειαν τοῦ Φερδινάνδου μὲ δέκα χιλιάδας ἐκλεκτῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐνωθεὶς μετ' αὐτοῦ, ἐπολέμησε κατὰ τῶν ἔχθρῶν του, τοὺς ἐνίκησε, τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, καὶ διέλυσεν ὅλα τὰ κατὰ τοῦ Φερδινάνδου σχέδια αὐτῶν. Ὁδηγήσας δὲ τὸν Φερδινάνδον

εἰς Νεάπολιν τὸν κατέστησεν εἰς τὸν θρόνον του, καὶ εἰρήνευσεν ὅλα τὰ διαταραχθέντα μέρη τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. Τοσοῦτον δὲ ἐθαυμάσθη ὁ Σκεντέρμπεης διὰ τὴν ἀνδρίαν καὶ φρόνησιν αὐτοῦ, ὥστε καὶ ὁ Πάπας ἐπεθύμησε νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ διὰ τοῦτο μετέβη εἰς Νεάπολιν, καὶ τοῦ ἔδωκεν ὑποσχέσεις νὰ κατορθώσῃ ἰσχυρὰν τινὰ συμμαχίαν τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, τῆς ὁποίας θέλουν ἐμπιστευθῆ εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχηγίαν.

Ἄρα ἐπανῆλθεν ὁ Σκεντέρμπεης εἰς τὸ κράτος του, παρελθούσης τῆς προθεσμίας τῆς ἀνακωχῆς, ὁ Μωάμεθ ἔπεμψε νέαν κατ' αὐτοῦ δύναμιν, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἐπιπεσὼν αἰφνιδίως ὁ Σκεντέρμπεης τὴν κατέστρεψε. Ἐτέραν δὲ δύναμιν ἐκ τριάκοντα χιλιάδων στρατιωτῶν ἐρχομένην εἰς βοήθειαν τῆς πρώτης, τὴν ἠνάγκασε νὰ σκορπισθῇ ἄνευ μάχης, αἰχμαλωτίσας μέγα μέρος αὐτῆς ὁμοῦ μὲ τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀρχηγόν.

Ἄλλ' ἄλλη τρίτη στρατιωτικὴ δύναμις ἤρχετο εἰς βοήθειαν τῶν δύο πρώτων. Ἄρα ὁ Σκεντέρμπεης εἰδοποιήθη περὶ αὐτῆς, κινεῖται ἐναντίον, πρὶν αὕτη εἰσβάλλῃ εἰς τὸ κράτος του, καὶ ἐπιπεσὼν εἰς αὐτὴν ἀνέτοιμον, τὴν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν καταστρέψας τὸ μεγαλῆτερον μέρος αὐτῆς.

Ὁ Μωάμεθ θέλων νὰ ἀδυνατίσῃ τὸν Σκεντέρμπεην διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐκστρατειῶν, ἔπεμψε καὶ ἄλλην δύναμιν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἐκστρατεία ἀπέβη μάταιος· διότι κατὰ τὴν συμπλοκὴν τοσαῦται βροχαῖαι βροχαὶ συνέβησαν,

ὥστε ὄχι μόνον διέλυσαν τὴν μάχην, ἀλλ' ἠνάγκασαν καὶ τοὺς Ὀθωμανοὺς νὰ ἀποσυρθῶσιν ὀλοτελῶς. Ὁ Μωάμεθ σκοπεύων νὰ ἔμειν εἰς πόλεμον κατὰ τῶν διαφόρων χριστιανῶν ἡγεμόνων συμμαχησάντων μεταξύ των, ἐζήτησεν εἰρήνην ἀπὸ τὸν Σκεντέρμπεην. Ἐπειδὴ δὲ δὲν παρεδέχετο τὰ ἄρθρα αὐτῆς ὁ Σκεντέρμπεης, ὁ Μωάμεθ εὐχαριστήθη καὶ εἰς μόνον προσωρινὴν ἀνακωχὴν ἀλλ' ὁ Σκεντέρμπεης, καὶ τοὶ παραδεχθεῖς αὐτήν, ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἀθετήσῃ παρακινήθεις πολὺ ἀπὸ τοὺς κατὰ τοῦ Μωάμεθ συμμαχήσαντας χριστιανοὺς ἡγεμόνας. Μεγάλην ἐναντίωσιν ἔκαμεν ὁ Σκεντέρμπεης εἰς τὴν ἀθέτησιν τῆς ἀνακωχῆς, καὶ ἦτον ἀδύνατος νὰ ἐνδώσῃ, ἀν δὲν τὸν ἐπειθεν ὁ ἐπὶ τούτῳ ἀπεσταλμένος ἀρχιερεὺς, παριστῶν τὸν κίνδυνον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, καὶ βεβαιῶν τὴν συγχώρησιν διὰ τὴν παράβασιν τοῦ δοθέντος διὰ τὴν ἀνακωχὴν ὄρκου.

Μ' ὄλον ὅτι ἡ συμμαχία αὕτη διελύθη ἀποθαινότος τοῦ Πάπα, ὅστις ἦτον ἡ ψυχὴ τρόπον τινὰ καὶ τὸ κέντρον αὐτῆς, καὶ μ' ὄλον ὅτι ὁ Σκεντέρμπεης ἀθετήσας τὴν προτεινομένην παρὰ τοῦ Μωάμεθ συνθήκην εἰρήνης, ἐξετέθη εἰς νέας περιπλοκάς, ἢ τόλμη του καὶ ἡ γενναϊότης του δὲν ἠλαττώθη. Ὅταν ἀπεστάλη κατ' αὐτοῦ εἰς τῶν πλέον ἐμπειροπολέμων πασάδων τοῦ Σουλτάνου, ὀνομαζόμενος Μπαλαμπάνης, ὅστις καταγόμενος ἀπὸ τὸν ἴδιον τόπον εἶχε λάβει ὑποσχέσεις ἀπὸ τὸν Σελτάνον νὰ διαδεχθῆ τὸν Σκεντέρμπεην, ὅταν ἔτος κατατραφῆ, ὁ Σκεντέρμπεης εἰς τρεῖς κατὰ συνέχειαν

ἐκστρατείας ἀντέστη μὲ τόλμην ἐνταυτῶ, φρόνησιν καὶ γενναϊότητα, καὶ ἐματαιώσεν ὅλας τὰς προσπαθείας αὐτοῦ, μ' ὄλον ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην ἐκινδύνευσεν ὄχι ὀλίγον, πεσὼν τοῦ ἵππου του, καὶ κτυπήσας ἐπικινδύνως.

* Ἄλλη τετάρτη ἐκστρατεία τοῦ ἰδίου Μπαλαμπάνη ἀνηγγέλθη εἰς τὸν Σκεντέρμπεην, ἣτις συνωδεύετο καὶ ἀπὸ ἕτερον σῶμα στρατιᾶς ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ἐτέρου ἀρχηγοῦ, ἐπιφορτισμένου νὰ βοηθῆ τὰ κινήματα τοῦ πρώτου. Ἄλλ' ὁ Σκεντέρμπεης τὸν μὲν Μπαλαμπάνην ὑποσχερώσας νὰ ἐξέλθῃ, καὶ μὴ θέλων, εἰς μάχην, τὸν ἐνίκησε, καὶ διέλυσε τὴν στρατιὰν αὐτοῦ, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρχηγὸν ἐπιπεσὼν μὲ ὄρμην, τὸν κατέκοψε μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας, καὶ κατώρθωσε νὰ καταστρέψῃ μέγα μέρος τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. Τοὺς κατὰ τὴν μάχην ταύτην συλληφθέντας αἰχμαλώτους διέταξε καὶ ἐφόνευσαν πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ Μωῦσῆ καὶ ἄλλων ἑπτὰ σημαντικῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ, τοὺς ὁποῖους αἰχμαλωτισθέντας εἶχον ἐκδάρει ζῶντας οἱ Ὀθωμανοὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ Σουλτάνος, νομίσας ἤδη ὅτι ἰκανῶς ἐξησθένισε τὴν δύναμιν τοῦ Σκεντέρμπεη, ἐξεστράτευσε αὐτοπροσώπως κατ' αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ματαίως περιέμενεν εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Κροῖαις ἰκανὸν καιρὸν, ἀναχώρησεν αὐτὸς εἰς τὴν καθέδραν του ἐγκαταλιπὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκστρατείας εἰς τὸν Μπαλαμπάνην. Ὁ Σκεντέρμπεης βλέπων τὴν ἐπιμονὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀποκαμῶν ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς πολέμους, κατέφυγεν εἰς τὸν Πάπαν καὶ

τοὺς χριστιανοὺς ἡγεμόνας ζητῶν βοήθειαν, ἀλλὰ μόνον ἢ Ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν τοῦ ἔπεμψε βοήθειαν ἀπὸ δεκαπέντε χιλιάδας στρατιωτῶν.

Ὅταν ἡ δύναμις αὐτῆ ἔφθασεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Σκεντέρμπεη, οὗτος μαθὼν ὅτι ἤρχετο εἰς βοήθειαν τῶν Ὀθωμανῶν νέα δύναμις ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Μπαλαμπάνη, λαμβάνει μέρος στρατευμάτων, καὶ ἐνεδρεύσας ἐπιπίπτει αἰφνιδίως εἰς αὐτοὺς, τοὺς νικᾷ, τοὺς καταστρέφει, καὶ συλλαμβάνει ζῶντας τοὺς ἀρχηγοὺς ὁμοῦ μὲ πλῆθος ἄλλων αἰχμαλώτων. Ἐπανελθὼν ὁ Σκεντέρμπεης εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ δείξας τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τοὺς ἐχθροὺς, τοσαύτην δειλίαν ἐνέπνευσεν εἰς αὐτοὺς, ὥστε παρ' ὀλίγον ἤλθον νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν. Ἄλλ' ὁ Μπαλαμπάνης ἐνθάρρυνας αὐτοὺς ἐμπόδισε τὴν διάλυσιν. Εἰς μίαν ὁμῶς μετ' ὀλίγον συμβᾶσαν μάχην πληρωθεὶς παρὰ τῶν πολιορκουμένων ἀπέθανε, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπέφερε τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας. Τοσοῦτον δὲ κρυφίως ἔφυγον τὴν νύκτα ἀπὸ τὸ στρατόπεδον οἱ ἐχθροὶ, ὥστε ὁ Σκεντέρμπεης τὴν ἐπιούσαν ἐτοιμάζετο εἰς μάχην, ὅταν τοῦ ἀνήγγειλον τὴν φυγὴν αὐτῶν. Μ' ὅλα ταῦτα ἔσπευσε νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ τὴν διάβασιν, καὶ κατώρθωσε νὰ καταστραφῇ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν. Ὁφελθεὶς ἀπὸ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀπέβαλε καὶ ὅλας τὰς Φρουρὰς τῶν Ὀθωμανῶν, καταστήσας ἐντελῶς ἐλευθέρων τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ.

Ὑστερον ἀπὸ τοσαύτας ἀποτυχίας ὁ Μωάμεθ δὲν ἀπέκαμεν, ἀλλ' ἀπεβάσισε καὶ πάλιν νὰ ἐκ-

στρατεύσῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τοῦ Σκεντέρμπεη. Ἄλλὰ καὶ τοὶ ἔλθων μὲ πολυάριθμα στρατεύματα, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξουσιάσῃ αὔτε πόλιν, αὔτε Φρούριον, καὶ ὕστερον ἀπὸ πολλὰς ζημίας, τὰς ὁποίας ὑπέφερον εἰς διαφόρους συγκρούσεις, καὶ εἰς ἐνέδρας ἀπὸ τοῦ Σκεντέρμπεη ἀπεσύρθη καὶ πάλιν ἀπρακτος.

Ἄλλ' ὁ Σκεντέρμπεης ἔφθασε πλέον εἰς τὸ τέλος τοῦ πολυταράχου καὶ ἀεικινήτου βίου του. Κυριευθεὶς ἀπὸ πυρετὸν, ἐν ᾧ διέμενεν εἰς Λίσσαν, παράλιον Ἑνετικὴν πόλιν, ἀπέθανε τὴν 16 Ἰανουαρίου 1460 εἰς ἡλικίαν ἐξήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν ἐγκαταλιπὼν τὸν νέον υἱόν του εἰς τὴν προστασίαν τῆς Ἑνετίας ὁμοῦ μὲ τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ. Ἄλλ' ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸ κράτος του ὑπέκυψεν ἄνευ κόπου καὶ κινδύνων εἰς τὸν Μωάμεθ, ὥστε ὅλη ἡ διάρκεια τῆς βασιλείας αὐτοῦ δὲν χρεωστεῖται, εἰμὴ εἰς μόνον τὴν προσωπικὴν ἀνδρίαν, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἰκανότητα αὐτοῦ.

Ὁ Σκεντέρμπεης ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγαλητέρων στρατιωτικῶν τῆς ἐποχῆς του, δυνάμενος νὰ παραβληθῇ καὶ μὲ τοὺς σημαντικοὺς ἀνδρας τῶν ἀρχαίων χρόνων· διότι εἶχεν ὁμοῦ μὲ τὴν τόλμην τοῦ πολεμιστοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν τοῦ στρατηγῶς, ὥστε ἐν ᾧ ποτὲ δὲν ὑπέφερον ἀπὸ ἐνέδρας καὶ στρατηγήματα τῶν ἐναντίων του, κατώρθωσεν αὐτὸς νὰ νικᾷ πάντοτε διὰ τῆς τόλμης καὶ τῶν στρατηγημάτων τε, νὰ φθάσῃ φυσικῶς εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου του, μᾶλλον ὅτι τοσοῦτον κατεφρόνει τὸν

διὰ τῶν φροντίδων αὐτῆς ἀνατρεφόμενον τέκνον, καὶ κυρίως ἐκ τούτου πρέπει νὰ περιμένει τὴν ἀμοιβὴν ἢ τὴν τιμώρησίν της (β).

Μεταξὺ τῶν μητέρων, ὅσαι δύνανται νὰ θεω-

(β) Σ. Σ. Διὰ νὰ τελειοποιηθῇ ἡ κοινωνία εἰς τὴν ἠθικὴν βελτιώσιν αὐτῆς, ἀνάγκη νὰ δοθῇ ἐπιμελεστέρα ἀνατροφὴ εἰς τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἔχουσι τὰ τέκνα εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεως αὐτῶν, καὶ δύνανται νὰ ἐμπνεύσωσι κατὰ τὴν τρυφερὰν ταύτην ἡλικίαν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἀρετῆς, τῆς δικαιοσύνης, τῆς τάξεως, τῆς φιλεργίας κτλ. Τὰ τέκνα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐντυπώθησαν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοιαῦτα αἰσθήματα, ὅταν δὲν διαστραφῶσιν ἀπομακρυνόμενα ἀπὸ τὴν ἐπιτήρησιν αὐτῶν, εἶναι βέβαιον, ὅτι θέλουσι κατασταθῆ ἑνάρετοι ἄνθρωποι. Μ' ὅλον ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν γυναικῶν ἀνεγνωρίσθη ἤδη πανταχοῦ ὡς ἀναγκασιότατη, μ' ὅλον τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀλίγα καὶ ἀνεπαρκῆ μέτρα ἐλήφθησαν ἄχρι τοῦδε πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν γυναικῶν. Καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ οἱ δήμοι ὀφείλουσι νὰ ἐνώσωσι τὰς προσπάθειάς των, ὥστε νὰ κατορθώσωσι τὴν σύστασιν σχολείων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν κορασιῶν, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχουν καὶ σχολεῖα τῶν ἀρρένων· διότι ὅσον καὶ ἂν βελτιωθῇ ἡ κατάστασις τοῦ ἐνὸς κλάδου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένη τελεία ἡ ἐκπαίδευσις καὶ βελτιώσις τῆς κοινωνίας, ἐὰν δὲν συμβαδίσῃ καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἐτέρου κλάδου, ἢτοι τῶν κορασιῶν. Ἰδίως ὅμως ὁ λαὸς ὀφείλει νὰ λάβῃ κυριώτερος τὴν φροντίδα τῆς κατὰ δήμους οὐστάσεως τοιούτων σχολείων τῶν Κορασιῶν· διότι οἱ πλουσιώτεροι καὶ σημαντικώτεροι τῶν πολιτῶν ἔχουν τὰ μέσα νὰ διδάξωσι τὰ κοράσιά των εἰς ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα. Ὁ δὲ λαὸς ὀφείλει νὰ συντρέξῃ εἰς τὴν σύστασιν τῶν σχολείων τῶν κορασιῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν τῶν ἀρρένων, καὶ πλειότερον μάλιστα, καθ' ὅσον ἡ ἐκπαίδευσις τῶν κορασιῶν πρόκειται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἀρρένων, ὡς προείπομεν.

ρήσωσι τοὺς υἱοὺς των ὡς στέφανον τῆς ζωῆς των, ἢ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκτῶνος κατέχει ἕνα τῶν πρῶτων τόπων. Ἀνήκουσα εἰς τὴν ἀρχαίαν Βιργινιανὴν γενεάν, ἣτις διεκρίθη πάντοτε διὰ τὴν μετ' ἀπλότητος εὐσέδειαν, τὴν χρηστότητα καὶ τὴν μετ' ἐπιμονῆς ἐργατικότητα, ἀνέθρεψε τὸν υἱὸν της Γεώργιον μὲ τὰς στωϊκὰς ἕξεις τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀφοσιώσεως. Ὅταν οὗτος φθάσας εἰς ἡλικίαν δεκαπέντε ἐτῶν, ἤθελε νὰ ἐμβῇ εἰς τὸ στρατιωτικὸν ναυτικόν, ἢ μήτηρ του ἀντέτεινε λέγουσα, ὅτι χρεωστεῖ νὰ ζῆσῃ μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του, νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτῶν διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς πατρίδος του, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ὑπερσίαν αὐτῆς ὅλας τὰς σωματικὰς καὶ νοερὰς αὐτοῦ δυνάμεις, τὰς ὁποίας ἔλαβε παρὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπετάχυνεν ἴσως τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἀμερικῆς· διότι ἐφύλαξε τὸν μέγαν ἄνδρα, ὅστις ἔμελλε νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὴν. Ἐὰν ὁ Οὐασιγκτῶν ἤθελε γένει Ἀγγλος ἀξιωματικὸς, ἤθελε βεβαίως διστάσει πλειότερον εἰς τὸν δρόμον του. Εὐρισκόμενος ἐν μέσῳ τοῦ στρατιωτικοῦ ὄρκου ἀφ' ἐνὸς, καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ του ἀφ' ἐτέρου, δυσκολώτερον ἤθελε λάβει τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὀλιγωτέραν πίστιν ἤθελον ἔχει πρὸς αὐτὸν οἱ συμπατριῶταί του. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἀποδεικνύει ψευδῆ τὴν ἰδέαν τινῶν βιογράφων, αἵτινες ἐπανειλημμένως εἶπον ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκτῶνος, ἀνήκουσα εἰς τὸ βασιλικὸν κόμμα, ἐπροσπάθησε νὰ διατηρήσῃ καὶ τὸν Οὐασιγκτῶνα εἰς αὐτό. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἱστορικοὶ πρὸ πολ-

λαῦ ἀνῆρσαν τὸ ψεῦδος τοῦτο, τὸ ὁποῖον τινὲς, ἐνασχολούμενοι μᾶλλον διὰ τὸ ἀποτέλεσμα παρὰ διὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐπενόησαν διὰ τὰ καταστήσασσι δραματικωτέραν τὴν ὑπόθεσιν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἐτρόμαξε διὰ τὴν πάλιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετίθετο ὁ υἱός της. Ἐφοβεῖτο μῆπως ἐκ τῆς ἀνισότητος τῶν βοηθημάτων βλαφθῆ ἢ Ἀμερικανικὴ ὑπόθεσις, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀπεπειράθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Οὐασιγκτῶνα ἀπὸ τοῦ νὰ κάμῃ τὸ χρέος του.

Πῶς δὲ ἦτον δυνατὸν νὰ πράξῃ τοῦτο, ὅταν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ζαῆν τοῦτο καὶ μόνον τὸν ἐσυμβούλευε ἢ ἀγαπᾷ; Ὅταν ὁ Οὐασιγκτῶν κατέστη ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν, ἔλαβεν αὐτὴ ἀνησυχίαν, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀδυναμίαν. Ὅταν οὗτος ὑπέστη τὰς πρώτας ἀποτυχίας, αὐτὴ οὔτε τὴν τόλμην της ἔχασεν, οὔτε ἐπαραπονέθη. Ὅταν δὲ ἐπῆλθεν ὁ καιρὸς τῶν θριάμβων διετήρησε τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν.

Ὅταν Κυριεύσαντες οἱ Ἀγγλοὶ τὴν Νέα Ἱερσέην διεσκορπίσθησαν καθ' ὅλην ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, ὁ Οὐασιγκτῶν, ὅστις διέμενεν εἰς τὴν ἀντικρυ ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, λέγει εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του. « Οἱ ἐχθροὶ μας ἄπλωσαν πολὺ τὰς πτέρυγας των, εἶναι καιρὸς νὰ τοὺς ψαλιδίσωμεν » καὶ διαβὰς τὸν ποταμὸν ἐκέρδισε τοιαύτην νίκην, ἣτις ἔσωσε τὰς ἠνωμένας ἐπαρχίας τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ μήτηρ τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἔλαβε τὴν εἶδησιν ταύτην ἀπὸ πλήθος φίλων ἐλθόντων νὰ τὴν συγχαρῶσιν. Ἐχάσθη καὶ αὐτὴ διὰ τὴν εὐτυχίαν

τῆς πατρίδος· ἀλλ' ὅταν οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἀποδιδόμενοι ἔπαινοι κατήντησαν ὑπέρμετροι « Ταῦτα εἶναι κολακεῖαι, εἶπεν αὐτὴ λαμβάνουσα χαρακτῆρα σπουδαιότερον, Ὁ Γεώργιος θέλει ἐνθυμηθῆ, ἐλπίζω, ὅσα μαθήματα τοῦ ἔδωκα· δὲν θέλει λησμονήσῃ ὅτι εἶναι ἀπλῶς πολίτης τῆς Ἀμερικῆς, τὸν ὁποῖον ὁ θεὸς κατέστησεν εὐτυχέστερον τῶν ἄλλων. »

Ὅταν αὐτὴ ἔμαθε τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ Κορνουάλλη, δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν δόξαν τοῦ υἱοῦ της, ἀλλ' εἶπεν « Εὐλογητὸς ὁ θεός. Ἡ πατρίς μας ἐλευθερώθη, καὶ θέλομεν ἐπιτύχει τὴν εἰρήνην »

Ὁ Οὐασιγκτῶν διὰ τινος πλουσίου συνοικεσίου κατέστη εἰς τῶν πλουσιωτέρων κατοίκων τῶν ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, καὶ πολλάκις ἐπροσπάθησε νὰ πείσῃ τὴν μητέρα του νὰ μεταβῆ εἰς τὴν κατὰ τὸ Μοντεβερνὸν ὠραίαν οἰκίαν του, καὶ νὰ κατοικήσῃ μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' αὐτὴ διέμενε πάντοτε εἰς τὴν Φριδερικβούργην ἐπιτηραῦσα τὸ μικρὸν κτῆμα, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξουσίαν της. Εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν ἀνέβαινεν εἰς τὸν ἵππον πᾶσαν πρωίαν, περιήρχετο τοὺς ἀγροὺς καὶ ἔδιδε τὰς διαταγὰς της. Τὰ εἰσοδήματά της ἦσαν πολὺ μέτρια, ἀλλ' οἰκονομοῦντο μετριοῦτον τρόπον, ὥστε ἠδύνατο αὐτὴ νὰ βοηθῆ μέγα μέρος δυστυχῶν. Κατὰ τὰς τοῦ τότε καιροῦ ταραχὰς, ὅσοι τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆς δυστυχίσαντες ἕνεκα τοῦ πολέμου ἐπεκαλέσθησαν τὴν συνδρομὴν αὐτῆς, ἐπέτυχον πάντοτε ἀφθογον συνδρομῆν. Ἐσυνείθισε δὲ νὰ λέγῃ " Διὰ τοὺς δυστυ-

χεῖς εὐρίσκεται πάντοτε κἀτι τι εἰς τὰς σακκού-
λας, ὅσαι δὲν εἶναι ὀλοτελῶς τρύπαι”.

Μία σκληρὰ ἀσθένεια (καρκίνος τοῦ στομάχου) τὴν ἠνάγκασε τέλος πάντων νὰ μὴ ἐξέρχεται τῆς οἰκίας της, ἀλλὰ καὶ οἰκουροῦσα ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν ὑποθέσεών της. Ὁ ταγμα-
τάρχης Φιελδίγγης-Λεβῆς, ὅστις ἦτο γαμβρός της, ἐπρότεινε μίαν ἡμέραν νὰ ἀναδεχθῆ αὐτὸς τὰς ὑποθέσεις της, “Σὲ εὐχαριστῶ, τοῦ εἶπεν αὕτη, ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ κρατήσης ἐν τάξει τὰ βιβλία μου μόνον· διότι οἱ ὀφθαλμοί σου εἶναι καλῆτε-
ροι ἀπὸ τοὺς ἑδικούς μου, ἀλλ’ ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ, ἔχω ἀκόμη δυνάμεις διὰ νὰ φροντίζω.”

Ἐπτὰ κατὰ συνέχειαν ἔτη δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὸν υἱὸν της Γεώργιον, ὅστις ἐνησχολεῖτο πάντοτε εἰς τὸν πόλεμον. Ὄταν τέλος τὰ στρατεύματα ἐπέ-
στρεψαν ἀπὸ τὴν Νέαυ Τόρκην, ὁ Οὐασιγκτῶν διευθύνθη πρὸς τὴν Φριδερικεοῦργην. Ἐπεμψε δὲ προηγουμένως ταχυδρόμον πρὸς τὴν μητέρα του ἐρωτῶν αὐτὴν πῶς θέλει νὰ τὸν δεχθῆ. “Μόνον” ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς ὄλων τῶν Ἀμε-
ρικανικῶν στρατευμάτων, ὁ στρατάρχης τῆς Γαλ-
λίας, ὁ ἐλευθερωτὴς τῆς πατρίδος, ὁ ἥρως τοῦ αἰ-
ῶνος, ἐπῆγε πεζὸς εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκφρασιν, “ὄχι μόνον ὡς μητέρα, ἀλλὰ καὶ ὡς αἷτιον τῆς δό-
ξης του.”

Ἐδέχθη αὕτη τὸν υἱὸν της μὲ μεγάλην φιλο-
στοργίαν, ἀλλὰ δὲν τὸν ὠμίλησε διόλου διὰ τὴν ὁποίαν εἶχεν αὐτὸς ἀποκτήσει δόξαν, διότι ὅτι

αὐτὸς ἔπραξε, τὸ ἐθεώρει ὡς πρᾶγμα ἀπλούστα-
τον “Τὸν ἐδίδαξα τὴν ἀρετὴν, ἔλεγε, ἡ δὲ δόξα εἶναι παρεπόμενον αὐτῆς”.

Τοῦ ὠμίλησε διὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτοῦ φίλους καλῶν αὐτὸν μὲ τὸ παιδικὸν αὐτοῦ ὄνομα, δὲν ἐ-
ρώτησε δὲ διόλου διὰ τὰς προσφεθείσας τιμὰς εἰς τὸν σωτῆρα τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Μ’ ὄ-
λον τοῦτο ὅταν τὴν ἐπροσκάλεσαν εἰς τὸν χορὸν, τὸν ὁποῖον οἱ συμπατριῶταί της ἔκαμνον πρὸς τι-
μὴν τοῦ νικητοῦ τοῦ Κορνούαλλη, ἐδέχθη νὰ πα-
ρευρεθῆ. “Ὁ καιρὸς τῶν χορῶν ἔφυγε πλέον ἀπὸ ἐμὲ, εἶπεν, ἀλλὰ θέλω εἶσθαι εὐτυχῆς νὰ συμ-
μεθέξω τῆς δημοσίου χαρᾶς”.

Οἱ Γάλλοι ἀξιοματικοί, ὅτινες ἀνῆκον εἰς τὸν ἐλευθερώσαντα τὴν Ἀμερικανικὴν Συμπολι-
τείαν στρατὸν εἶχον μεγίστην ἐπιθυμίαν νὰ ἴδωσι τὴν ἕκτατον ταύτην γυναῖκα. Ἦλθεν αὕτη πρὸς τὰ μέσα τοῦ χοροῦ, ἐνδεδυμένη τὴν ἀρχαίαν Βιγ-
γινιακὴν ἐνδυμασίαν, καὶ στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Οὐασιγκτῶνος, ἐδέχθη μὲ πολλὴν ἀγαθότητα τὰς εὐχαριστηρίους ὄλων προσρήσεις, ἔκαμε τιμὰς γύρους, καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησεν. Οἱ Γάλλοι ἔμειναν ἕκθαμβοὶ διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀπλότητα, αἱ ὁποῖαι τὴν κατέσταιναν ἀνωτέραν καὶ τοῦ ἰδίου αὐτῆς μεγαλείου. Ὄταν δὲ αὕτη ἐξῆρχετο ὁμοῦ μὲ τὸν Οὐασιγκτῶνα, εἰς ἐξ αὐτῶν ἀνεβῶνησεν “Τοιαῦται μητέρες τοιαῦτα τέκνα συλλαμβάνουσιν”.

Ὁ Λαφαγέτης, πρὶν ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπῆγεν εἰς τὴν Φριδεοικεοῦργην διὰ νὰ ἴδῃ τὴν μη-

τέρα τοῦ στρατηγοῦ του. Ὀδηγούμενος ἀπὸ ἓνα τῶν ἐγγόνων αὐτῆς (λέγει εἰς τῶν Ἀμερικανῶν βιογράφων) ἐπλησίαζεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅταν ὁ νέος ἀνεφώνησεν ἰδοῦ ἡ μάμμη μου. Ὁ Λαφαγέτης εἶδε τότε τὴν μητέρα τοῦ ἐντίμου φίλου του ἐργαζομένην εἰς τὸν κήπον της. Ὁμίλησε μετ' αὐτῆς περὶ τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως τῆς ἐπαναστάσεως, ἢ περὶ τοῦ ἐνδόξου μέλλοντος τῆς ἀναγεννωμένης Ἀμερικῆς, καὶ ἐξέφρασε τὰ αἰσθήματα τῆς φιλίας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ του διὰ τὸν Οὐάσιγκτῶνα. Ἄλλ' εἰς ὅλους τοὺς ἐπαίνους τοὺς ὁποίους οὗτος τοῦ ἀπέδιδεν, ἡ μήτηρ του ἀπεκρίνετο μὲ ἀπλότητα, ὅτι δὲν θαυμάζει δι' ὅσα ὁ Γεώργιος ἔπραξε διότι πάντοτε τὸν ἐγνώρισεν ἀληθῶς ἀγαθόν. Οὕτω λοιπὸν ἡ νοήμων αὐτῆς γυνὴ ἐγνώρισεν, ὅτι πᾶσα μεγάλη πράξις ἐκπηγάζει ἀπὸ τὴν καρδίαν. Ὁ Λαφαγέτης, πρὶν ἀναχωρήσει, ἐζήτησε ἢ ἔλαβε τὴν εὐλογίαν αὐτῆς, ὡς νὰ ἦτον ἰδίᾳ αὐτοῦ μήτηρ.

Ὅταν ὁ Οὐάσιγκτῶν διωρίσθη Πρόεδρος τῆς νέας Πολιτείας, ἐπήγε καὶ ἐπεσκέφθη τὴν μητέρα του, Ὁ λαὸς, τῆς εἶπε, μ' ἔκλεξε Πρόεδρον τῆς Συμπολιτείας, καὶ ἦλθον νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω, θέλω δὲ ἐπανέλθει εἰς τὴν Βιργινίαν, ὅταν αἱ ἐργασίαι μου ἀποπερωτωθῶσι. — Δὲν θέλεις μ' εὐρεῖ πλέον, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ, ἀλλ' ὑπαγε, Γεώργιέ μου, νὰ ἐκπληρώσῃς τὰς βουλὰς τῆς θείας Προσίας, ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου εἶη μετὰ σοῦ." Λέγουσα ταῦτα τὸν ἐδέχθη εἰς τὰς ἀγκάλας της. Ὁ Πρόεδρος ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἔχων ἀκουμβισμένην τὴν

κεφαλὴν του εἰς τοὺς ὤμους τῆς γηραιᾶς καὶ ἀσθενοῦς του μητρὸς, ἣτις μὲ τὰς ἀσθενεῖς αὐτῆς χεῖρας τοῦ ἐχάδευε τὴν κεφαλὴν. Τὰ δάκρυα ἔρρεον ἀφθόως, καὶ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὰς ἐξόχους ταύτας ἀγκάλας, ἕως οὗ ἡ ἡρωικὴ αὐτῆς μήτηρ, ἀναλαβοῦσα τὴν προτέραν αὐτῆς γαλήνην, τὸν ἀπέσπασεν ἡσυχῶς ἀπὸ τὰς ἀγκάλας της.

Ἄλλὰ δὲν ἠπατήθη εἰς τὸ προαίσθημά της. Ἀπέθανε μετ' ὀλίγον εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα πέντε ἐτῶν. Κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας, λέγει ὁ Ἀμερικανὸς βιογράφος, ὠμίλησε πολλάκις περὶ τοῦ ἀγαθοῦ Γεωργίου της, ποτὲ ὁμως περὶ τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ. Ἀπέδωκε δὲ τὴν τελευταίαν αὐτῆς πνοὴν συνιστῶσα εἰς τὸν θεὸν τὸν υἱὸν της καὶ τὴν πατρίδα της.

Ἡ στωικὴ σταθερότης τῆς ἀξιωματικοῦ ταύτης γυναικὸς ἐμετριάζετο πάντοτε διὰ τῆς εὐσεβείας. Εὕρισκεν εἰς τὴν θρησκείαν ἀνεξάντλητον πηγὴν παρηγορίας, καὶ τρυφερὰν γενναϊότητα, ἣτις τὴν κατέσταινε μίαν χριστιανὴν Σπαρτιάτιδα. Καθ' ἡμέραν ἐξήρχετο εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν ἀγρῶν, καὶ ἐκεῖ ἐνώπιον τῆς κτίσεως, συνωμίλει μὲ τὸν θεόν, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐκφρασίαν, καὶ ἐπανήρχετο μὲ πλειοτέραν γαλήνην καὶ σταθερότητα.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ. (α)

Μέσον διὰ νὰ ἔχη τις χρήματα εἰς
τὴν σακκοῦλάν του.

Ὁλος ὁ κόσμος παραπονεῖται τώρα διὰ τὴν σπανιότητα τῶν χρημάτων. Εἶναι λοιπὸν μία ἐνεργεσία νὰ ἐρμηνεύσωμεν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας οὐδὲ ἐν λεπτὸν, πῶς ἤμποροῦν νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὴν ἀχρηματίαν των. Θέλω τοὺς ἐξηγήσει ποῖον εἶναι τὸ ἀληθὲς μυστικὸν νὰ κερδίσωσι χρήματα, τὸ βέβαιον μέσον τοῦ νὰ γेमίσωσι τὴν σακκοῦλάν των, καὶ νὰ τὴν διαφυλάττωσι πάντοτε γεμάτην. Διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦτο, ἀρκεῖ νὰ φυλάττωσι δύο ἀπλουστάτους κανόνας, τοὺς ἐξῆς.

1. Ἐσο σταθερῶς τίμιος καὶ ἐργατικός.

2. Ἐξόδευε πάντοτε ἐν λεπτὸν ὀλιγώτερον ἀπ' ὅσα κερδίζεις. Ἐὰν πράττης ταῦτα, ἢ σακκοῦλά σου θέλει εἶναι γεμάτη, καὶ ποτὲ δὲν θέλει εὐρεθῆ κενή. Οἱ δανεισταὶ δὲν θέλουν σὲ ἐνοχλήσει διόλου, ἢ ἔνδεια δὲν θέλει σὲ ἐπιβαρύνει, ἢ πείνα δὲν θέλει σὲ κατατρώγει, οὐδὲ θέλεις τρέμει δι' ἔλλειψιν ἐνδυμάτων. Ὁλος ὁ κόσμος θέλει σοῦ φανῆ λαμπρότερος, καὶ ἢ εὐχαρίστησις θέλει διαδοθῆ εἰς ὅλα τὰ φυλλοκάρδιά σου.

Ἀκολουθεῖ λοιπὸν τοὺς κανόνας τούτους, καὶ ἔσει εὐτυχής. Μάκρυνε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου τὴν θλίψιν, ἢ τις ναρκώνει τὴν ψυχὴν σου, καὶ ζῆσαι ἀνεξάρτητος, καὶ τότε ἔσει ἀληθῶς ἄνθρωπος.

(α) Συνέχεια, ὄρα Φυλλάδ. ἢ σελ. 535.

Δὲν θέλεις χαμηλώσει τὰ μάτια σου, ὅταν πλησιάζης εἰς τὸν πλούσιον, οὐδὲ θέλεις ταπεινωθῆ ὡς ἔχων ὀλίγα, ὅταν οἱ εὐνοοῦμενοι τῆς τύχης θέλουν διαδαίνει πλησίον σου· διότι ἢ ἀνεξαρτησία, εἴτε ὀλίγα ἔχει τις, εἴτε διόλου δὲν ἔχει, εἶναι πάντοτε εὐτύχημα, καὶ θέλει σὲ φέρει εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν μ' ἐκείνους, οἵτινες καυχῶνται ὅτι ἔχουν τὸ χρυσοῦν δέριον.

Ἐσο λοιπὸν φρόνιμος, ἢ δὲ ἐπιμέλεια καὶ ἢ προσήλωσις εἰς τὸ ἔργον σου ὡς διαμμένη μαζί σου ἀπὸ πρωΐας, καὶ ὡς σὲ συνοδεύῃ ἕως νὰ φθάσῃς τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν ὄραν τῆς ἀναπαύσεως. Ἡ τιμιότης ὡς ἦναι ὡς πνοὴ τῆς ψυχῆς σου. Μὴ λησμονῆς ποτὲ νὰ ἔχῃς πάντοτε ἐν λεπτὸν περιπλέον ἀπὸ τὰ ἐξοδά σου. Τότε θέλεις φθάσει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς εὐτυχίας, ἢ δὲ ἀνεξαρτησία θέλει εἶναι ὁ θυρεός σου, ἢ περικεφαλαία σου, καὶ ὁ στέφανός σου. Τότε ἢ ψυχὴ σου θέλει ἀνυψωθῆ, καὶ δὲν θέλει ταπεινωθῆ πλέον ἐνώπιον τοῦ μεταξωτὰ ἐνδεδυμένου βαστάζου, οὔτε θέλει ὑποφέρει ἐν ράπισμα· διότι ἢ ραπίσασα χεῖρ φορεῖ ἀδαμάντινον δακτυλίδιον.

Εἰδοποίησις ἀναγκαία πρὸς τοὺς θέλοντας
νὰ πλουτήσωσιν.

Τὰ χρήματα δὲν προάγουσιν ὠφέλειαν, εἰμὴ κατὰ τὴν χρῆσιν, τὴν ὁποίαν καμνεῖ τις αὐτῶν.

Μὲ διακοσίας δραχμὰς ἤμπορεῖς νὰ κάμῃς χρήσιν (ἢ γύρον) τριῶν χιλιάδων δραχμῶν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦσαι προνοητικός, καὶ ἐγνωσμένης ἰκανότητος.

Ὅστις ἐξοδεύει ἀνωφελῶς ἐκάστην ἡμέραν εἴκοσι λεπτά, ἐξοδεύει ἀνωφελῶς εἰς ἓν ἔτος διακοσίας δραχμὰς, αἱ δὲ διακόσιαι δραχμαὶ εἶναι ἡ ὀφέλεια, ἡ προαγομένη ἀπὸ τῆν χρῆσιν τριῶν χιλιάδων δραχμῶν.

Ὅστις καθ' ἡμέραν χάνει εἰς τὴν ἀργίαν εἴκοσι λεπτῶν καιρὸν, στερεῖται τὴν ὀφέλειαν τριῶν χιλιάδων δραχμῶν.

Ὅστις ἀνοήτως ἀσωτεύει καιρὸν ἀξίας δέκα δραχμῶν, χάνει τὰς δέκα δραχμὰς μὲ τὴν ἀνοησίαν, ὡς νὰ τὰς ἔρριπτεν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὅστις χάνει δέκα δραχμὰς, ὄχι μόνον χάνει τὰς δέκα δραχμὰς, ἀλλὰ στερεῖται καὶ τὴν ὀφέλειαν, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο ν' ἀπολαύσῃ, ἂν ἔβαζεν αὐτὰς εἰς ἐνέργειαν. Ἡ δὲ ὀφέλεια αὕτη, κατὰ τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τῆς νεότητος καὶ τοῦ γηρατειοῦ, ἤθελε προδῆ εἰς σημαντικὴν ποσότητα.

Περιπλέον, ὅστις πωλεῖ μὲ πίστωσιν βάζει εἰς τὸ πωλούμενον πρᾶγμα τιμὴν ἀνάλογον μὲ τὸ κεφάλαιον ἢ μὲ τὸν τόκον τῶν χρημάτων δι' ὅσον καιρὸν θέλει τοῦ λείπει τὸ κεφάλαιον. Ὅστις ἀγοράζει μὲ πίστωσιν, πληρῶνει τὸν τόκον τοῦ ἀγοραζομένου πράγματος, καὶ ὅστις πληρῶνει μὲ μετρητὰ, ἠμποροῦσε νὰ βάλῃ εἰς τόκον αὐτὰ τὰ χρήματα. Ὁμοίως ἢ ὅστις ἔχει ἀγορασμένον πρᾶγμα τι, πληρῶνει τόκον διὰ τὴν χρῆσιν, τὴν ὁποίαν κάμνει αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ καλλίτερον νὰ πληρώσῃ τις μὲ μετρητὰ τὰ ἀγοραζόμενα πράγματα· διότι ὅστις πωλεῖ μὲ πίστωσιν, λογαριάζων ὅτι ἠμπορεῖ νὰ

χάσῃ πέντε εἰς τὰ ἑκατὸν ἀπὸ κακοὺς χρεωφειλέτας, αὐξάνει ἀναλόγως τὴν τιμὴν τῶν ἠμπορευμάτων αὐτοῦ. Ὅστις ἀγοράζει μὲ πίστωσιν, πληρῶνει τὸ ἀναλογόν του ἀπὸ αὐτὸν τὸν αὐγατισμόν. Ὅστις δὲ πληρῶνει μὲ μετρητὰ ἀποφεύγει, τοῦτο, ἡ τοῦλάχιστον ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἀποφύγῃ.

ΣΤΥΜΒΟΥΛΗ ΕΙΣ ΕΝΑ ΝΕΟΝ ΤΕΧΝΙΤΗΝ.

Ἐπιθυμεῖς νὰ σοῦ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὰς συμβουλὰς, αἵτινες μὲ ὀφέλησαν, καὶ αἱ ὁποῖαι δύνανται ν' ἀποβῶσι καὶ εἰς σὲ ὀφέλιμοι, ἂν τὰς ἀκολουθήσῃς; Ἴδου αὐταί.

Δὲν πρέπει νὰ φεύγῃ ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν σου, ὅτι ὁ καιρὸς εἶναι χρήματα. Ὅστις δύναται νὰ κεοδίσῃ εἰς μίαν ἡμέραν δέκα δραχμὰς διὰ τῆς ἐργασίας του, καὶ πηγαίνει εἰς τὸν περίπατον, ἢ μένει ἀργὸς τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας, μ' ὅλον ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ περιπάτου του, ἢ τῆς ἀργίας του, δὲν ἐξοδεύει περισσύτερον ἀπὸ τριάντα λεπτά, δὲν πρέπει νὰ λογαριάσῃ μόνον αὐτὸ τὸ ἔξοδον· ἐξώδευσε πρακτικῶς, ἢ μᾶλλον ἔφθειρεν ἀσώτως πέντε δραχμὰς περιπλέον.

Νὰ μὴν φεύγῃ ἀπὸ τὴν μνήμην σου, ὅτι ἡ πίστις εἶναι χρήματα. Ἐὰν κάμνεις δὲν λαμβάνῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ χρεωστῶ, μοῦ δίδει τὸν τόκον αὐτῶν, ἢ καλλίτερα, μοῦ χαρίζει ὅτι ἠμπορῶ νὰ

κερδίσω μὲ ἀντὰ τὰ χρήματα, ὅσον καιρὸν τὰ ἀφίνει εἰς ἐμέ· ταῦτα δὲ φθάνουν εἰς σημαντικὴν ποσότητα, εἴαν τις ἔχη μεγάλην πίστιν, καὶ ἡξεύρη νὰ τὴν μεταχειρισθῆ.

Ἐχε πάντοτε εἰς τὸν νοῦν σου, ὅτι τὰ χρήματα ἔχουν τὴν ιδιότητα νὰ πολλαπλασιάζονται ἀεννάως. Τὰ χρήματα γεννοῦν ἄλλα χρήματα, καὶ ταῦτα πάλιν προάγουν ἄλλα, καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Πέντε δραχμαὶ γίνονται μετ' ὀλίγον ἕξ, ἀκολούθως γίνονται ἑπτὰ, καὶ κατανατοῦν ὑστερον νὰ γίνωσιν ἑκατόν. Ὅσον πλειότερα εἶναι τὰ χρήματα, τόσον πλειότερα γεννοῦν, ὅταν ἡξεύρουν νὰ τὰ μεταχειρισθῶσιν, ὥστε τὰ κέρδη αὐξάνουν μὲ πολλὴν ταχύτητα. Ὅστις φονεύει μίαν γουροῦναν ἐγκαστρωμένην, φονεύει χιλιάδας χοίρων. Ὅστις καταστρέφει ἓν τάληρον, χάνει ὅ,τι ἤμποροῦσε νὰ τοῦ γεννήσῃ αὐτὸ, δηλαδή πολλὰς ἑκατοντάδας δραχμῶν.

Ἐνθυμοῦ ὅτι ἑκατόν δραχμαὶ παράγουν τρία λεπτὰ τὴν ἡμέραν, μ' ὅλον τοῦτο ἢ μικρὰ αὐτῆ ποσότης ἤμπορεῖ καθ' ἡμέραν ν' ἀσωτεύεται, ἢ εἰς ἕξοδα, ἢ εἰς χάσιμον τοῦ καιροῦ. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος χρεωστεῖ νὰ ἔχη εἰς τὴν διάθεσίν του τρεῖς χιλιάδας δραχμὰς, τὰς ὁποίας νὰ δύναται νὰ λάβῃ μὲ πίστωσιν. Ὅταν δὲ ἦναι δραστήριος καὶ ἐργατικὸς, ἀπολαμβάνει μεγάλην ὠφέλειαν ἀπὸ τοιοῦτον κεφάλαιον.

Ἐχε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν παροιμίαν ἣτις λέγει, ὅτι ὁ καλοπληρωτὴς εἶναι κύριος καὶ εἰς

τὰς σακκούλας τῶν ἄλλων. Ὅστις εἶναι γνωρισμένος ὅτι πληροῦνει τὰ χρέη του ἀκριβῶς εἰς τὰς προθεσμίας, ἔχει πάντοτε καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν ὅσα χρήματα ἔχουν διαθέσιμα οἱ φίλοι του. Τοῦτο δὲ ἐνίοτε εἶναι μεγάλων ὠφελειῶν πρόξενον. Ἄφοῦ προσηλωθῆ ὁ νέος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν, δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῆ ἀπὸ οὐδὲν ἄλλο πλειότερον, ὅταν θέλῃ νὰ εὐτυχήσῃ, εἰμὴ ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν τιμιότητα εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις του· διὰ τοῦτο ποτὲ μὴν κρατῆς ὅσα χρήματα ἔλαβες δάνεια οὐδὲ μίαν ὥραν περισσότερον τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν ὑπεσχέθης νὰ τὰ ἀποδώσῃς, τοῦτο δὲ διὰ τὸν φόβον μήπως ἢ παράβασις τῆς ὑποσχέσεώς σου σοῦ κλείσῃ διὰ παντὸς τὴν σακκούλαν τοῦ φίλου σου.

Μεγάλην προσοχὴν πρέπει νὰ ἔχη τις καὶ διὰ τὰ πλεον μικρὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἤμποροῦν νὰ βλάψουν τὴν πίστιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν τὸ σφυρί σου κτυπᾷ τὸ πρῶτὸ πρὶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ τὸ ἑσπέρας δύο καὶ τρεῖς ὥρας μετὰ τὴν δύσιν, ὑποχρεώνει τὸν δανειστήν, ὅστις ἀκούει τὸν κτύπον του, νὰ σὲ περιμείνῃ ἕξ μῆνας ἀκόμη, χωρὶς νὰ σοῦ ζητήσῃ τίποτε. Ἄλλ' ἂν σὲ ἰδῇ εἰς τὸ σφαιριστήριον (μπιλλάρδον), ἢ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν σου εἰς τὸ κρασοπωλεῖον, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ εὐρίσκεσαι εἰς τὴν ἐργασίαν σου, στέλλει τὴν ἐπομένην ἡμέραν καὶ σοῦ ζητεῖ τὰ χρήματα, καὶ τὰ ζητεῖ πρὶν ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ τὰ λάβῃ ὅλα διὰ μιᾶς.

Ἐκτός τούτου, ἡ φιλοπονία σου δείχνει ὅτι ἐνθυμῆσαι τὸ χρέος σου. Κάμνε νὰ φαίνεσαι ἐπιμελής καὶ τίμιος, καὶ αὐξάνεις περισσότερο τὴν πίστιν (σὲ ἐμπιστεύονται περισσότερο).

Νὰ μὴν ὑποπέσης εἰς τὴν ἀπάτην νὰ φρονῆς ὅτι ὅλα ὅσα ἔχεις εἶναι ἰδικά σου, καὶ οὕτω νὰ ζῆς δι' αὐτῶν. Εἰς τὴν ἀπάτην ταύτην ὑπέπεσαν πολλοὶ ἔχοντες πίστωσιν. Διὰ νὰ προφυλαχθῆς ἀπὸ αὐτῆν, κράτησαι διὰ τινα καιρὸν ἀκριβῆ λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων καὶ ἐσόδων σου. Ἐὰν λάβῃς τὸν κόπον νὰ κρατήσῃς αὐτὸν τὸν λογαριασμὸν μὲ πολλὴν λεπτομέρειαν, θέλεις ἀπολαύσει ἀρκετὰ σημαντικὴν ὠφέλειαν. Θέλεις ἰδεῖ πόσου σημαντικαὶ ποσότητες γίνονται μικρά τινα ἔξοδα, καὶ πόσα ἠμποροῦσες νὰ φυλάξῃς διὰ τῆς οἰκονομίας, καὶ πόσα ἀκόμη θέλεις δυνηθῆ νὰ φυλάξῃς εἰς τὸ μέλλον, χωρὶς νὰ ἐκπέσης εἰς ἀτάτους οἰκονομίας.

Τέλος πάντων, εἰάν θέλῃς νὰ γνωρίσῃς τὸν δρόμον τῆς εὐτυχίας, ἤξευρε ὅτι εἶναι τόσου ὀμαλός, ὡς καὶ ὁ φέρων πρὸς τὴν ἀγοράν. Διὰ νὰ τὸν διατρέξῃς, σοῦ ἀναγκαιοῦν δύο πράγματα, ἡ φιλοπονία καὶ ἡ ὀλιγαρκεία, ἥτοι ποτὲ νὰ μὴν ἐξοδεύῃς ἀνωφελῶς οὔτε τὸν καιρὸν, οὔτε τὰ χρήματα, ἀλλὰ νὰ κάμνῃς καλὴν χρῆσιν καὶ τῶν δύο αὐτῶν. Ἄνευ φιλοπονίας καὶ ὀλιγαρκείας δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τις τίποτε, καὶ δι' αὐτῶν κατορθώνει τὰ πάντα. Ὅστις κερδίζει, ὅτι δύναται νὰ κερδίσῃ ἐντίμως, καὶ ὅς-

τις φυλάττει ὅσα κερδίζει, (ἐκτός τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων), θέλει γίνεαι ἀφεύκτως πλούσιος, εἰάν ἡ θεία Πρόνοια, ἣτις διοικεῖ τὸν κόσμον, καὶ τὴν ὁποῖαν ὅλοι πρέπει νὰ ἐπικαλούμεθα διὰ νὰ εὐλογῇ τὰς ἐπιχειρήσεις μας, δὲν ἠθλεν ἄλλως ἀποφασίσει.

Ο ΚΑΪΡΙΣΤΗΣ.

Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός. Ἄλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος Αὐτὸν, καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς Αὐτῷ ἐστί. (Ἠράξ. τῶν Αποστ. κεφ. 55).

Ἡμῖν ἐκ τῶν πρώτων μαθητῶν, τῶν ὁποίων τὴν ἀνατροφὴν ἀνέθεσαν εἰς τὴν πατρικὴν πρόνοιαν τοῦ κυρίου Θ. Καίρη. Εἴτε διὰ τὸ ὀποῖον ἔτρεφον σέβας πρὸς τὸν κύριον Καίρη, εἴτε διότι ἡμῖν καταλλήλου κατασκευῆς, οἱ λόγοι τοῦ κυρίου Καίρη ἐντυπώθησαν βαθέως εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ ἐκαρποφόρησαν ὡς ὁ σῆτος ὁ πεσὼν εἰς τὴν ἀγαθὴν γῆν κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν παραβολὴν. Διέμεινα παρ' αὐτῷ μέχρι τῆς διαλύσεως τοῦ σχολείου του. Ἄνεχώρησα μὲ λύπην μου καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ· διότι ἡμῖν ἐντελῶς πεπεισμένος, ὅτι ἢ κατὰ τοῦ διδασκάλου μου καταδρομὴ ἦτον ἄδικος, καὶ προήρχετο ἀπὸ φθόνου, ἢ ἀπὸ θρησκευτικὸν φανατισμὸν καὶ ὄχι ἀπὸ ἀληθῆ θρησκευτικὸν ζῆλον· ἢ τοῦτο

διότι ἐφρόνου ὅτι εἰς τὰ θρησκευτικὰ πρέπει
να ὑπάρχῃ πλήρης καὶ τελεία ἐλευθερία εἰς ἑ-
καστον.

Μετέβην εἰς τὴν πατρικὴν μου οἰκίαν. Ὁ
πατήρ μου εἶχεν ἤδη ἀκούσει καὶ ἀναγνώσει
εἰς τὰς ἐφημερίδας πολλὰ κατὰ τοῦ Καίρη,
ὥστε εἶχεν ἤδη κλονισθῆ ἢ πρὸς αὐτὸν ὑπόλη-
ψίς του, ἀλλὰ δὲν ἐπίστευεν ὅτι ἄνθρωπος,
τοσοῦτον ἐνάρετος, ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ὁ Καίρης,
ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπέσῃ εἰς τὸ ἄτοπον, τοῦ νὰ
φαντασθῆ νὰ γένη ἀρχηγὸς θρησκευτικῆς αἰρέ-
σεως, καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ δι-
δάξῃ εἰς τὰς ἀπαλὰς τῶν τέκνων ψυχὰς σπέρ-
ματα ἀντιχριστιανικὰ, ἐν ᾧ οἱ γονεῖς ἐμπιστεύ-
θησαν τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των εἰς αὐτὸν
ὑπὸ τὸν ὄρον, ἂν καὶ σιωπηλῶς, τοῦ νὰ τοὺς
ἀναθρέψῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς
διδασκαλίας· διότι παρέδωκαν τὰ τέκνα των εἰς
χριστιανὸν καὶ ἰερωμένον μάλιστα.
Ἐπερίμενε λοιπὸν νὰ βεβαιωθῆ περὶ τούτου
ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἴδιον, ὅταν ἤθελον ἐπιστρέψῃ εἰς
τὴν οἰκίαν μας.

Ἀπὸ τὴν πρώτην ἀρχὴν ὁ πατήρ μου ἔλαβεν
ικανὰς ὑπονοίας κατ' ἐμοῦ, ἀφ' ὅσα πλαγίως
ἐπαρτήθησεν. Ἄλλ' ἐπερίμενε νὰ περάσουν ὀ-
λίγαι ἡμέραι διὰ νὰ ἐξηγηθῆ ὀριστικῶς περὶ
τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετ' ἐμοῦ.

Μίαν λοιπὸν τῶν ἡμερῶν μ' ἐπροσκάλεσεν ὁ
πατήρ μου εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου ἦτον μό-
νος· ἐκ δὲ τῆς παραγγελίας τοῦ νὰ μὴν εἰσέλθῃ

κάνεις ἄλλος εἰς αὐτὸ, ἐσυμπέρανα ὅτι ἐπρό-
κειτο πλέον ἢ ἐξήγησις περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ
ζητήματος. Εὐρέθην εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν
καὶ ταραχὴν, ποίαν ἀπάντησιν νὰ δώσω εἰς τὸν
πατέρα μου. Ἐὰν τοῦ ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν,
ἐγνώριζον ὅτι ἐμελλε ν' ἀπαιτήσῃ ἐπιμόνως
ἀπὸ ἐμὲ νὰ παραιτηθῶ ἀπ' ἕλας τὰς κυριευού-
σας ἐμὲ Καϊρικὰς ιδέας. Ἐὰν ἠρνούμην τοῦτο,
ἦτον ἱκανὸς νὰ μὲ ἐκβάλῃ τὴν αὐτὴν στιγμήν
ἀπὸ τὴν οἰκίαν· τόσον ἦτον προσηλωμένος εἰς
τὴν θρησκείαν! Ἄλλ' ἐγὼ εἶχον ἤδη ἀποφα-
σίσει νὰ μὴν ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὰς ιδέας μου.
Κάμμίαν λοιπὸν ἄλλην λύσιν τοῦ πράγματος
δὲν ἔβλεπον, εἰμὴ νὰ κρύψω τὴν ἀλήθειαν.

Ὅταν λοιπὸν ὁ πατήρ μου ἔκαμε λόγον περὶ
τούτου, ἐγὼ ἠρνήθην τὰ πάντα. Ἄλλ' ὁ πατήρ
μου δὲν ἔδωκε πίστιν εἰς τοὺς λόγους μου· μὴ
ἔχων ὅμως τί ἄλλο νὰ πράξῃ, ἀφοῦ δὲν ἔδωκα
ἀφορμὴν, μοῦ λέγει μὲ τόνον σοβαρὸν καὶ ἀπο-
φασιστικόν· Ἄπαιτῶ νὰ βεβαιωθῶ ἀπὸ τὰς
πράξεις σου, ὅτι δὲν κυριεύεσαι ἀπὸ τὰς ἀπο-
διδόμενας εἰς τὸν Καίρην ιδέας ὡς πρὸς τὸ
θρησκευτικὸν ἀντικείμενον. Ἄν κυριεύεσαι ἀπὸ
αὐτὰς, δὲν εἶσαι πλέον υἱὸς μου. Δὲν ὑπο-
φέρω οὐδὲ τὴν συνοίκησίν σου, καὶ περιπλέον
θέλω σὲ θεωρεῖ καὶ ἄτιμον· διότι ἐψεύσθης
πρὸς τὸ ἱερώτερον πρόσωπον τὸν πατέρα σου.
Οἱ λόγοι τοῦ πατρός μου μὲ ἔρριψαν εἰς με-
γίστην ταραχὴν. Μία ἐσωτερικὴ φωνὴ τῆς
συνειδήσεως μοῦ ὠνείδισε τὸ σφάλμα τοῦ ψεύ-

δους, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπέπεσα. Ἄλλ' ἤμην το-
σοῦτον κυριευμένος ἀπὸ τὰς ιδέας, τὰς ὁποίας
ἀπύγουν νὰ ἐξαλείψω ἀπὸ τὴν καρδίαν μου,
ὥστε ἐθεώρουν ἀπολύτως ἀδύνατον ν' ἀπομα-
κρυνθῶ ἀπ' αὐτάς.

Ἡ λύσις ἐμελλε ν' ἀποβῆ πολὺ δυσάρεστος·
διότι ὁ πατήρ μου ἦτον ἐπίμονος, καὶ ἐμελλεν
ἀφεύκτως νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλήν του.
Με ὀλίγας δὲ παρατηρήσεις ἤθελε βεβαιωθῆ, ὅτι
ἐγὼ δὲν ἀπεμακρύνθην ἀπὸ τὰς ιδέας μου.
Ἄλλ' ἐπῆλθεν εἰς τὸν πατέρα μου μία ἀσθέ-
νεια, ἣ ὁποία τοῦ ἔφερε τὸν θάνατον, καὶ ἣ
ὁποία ἀπῆλλαξε κ' ἐμὲ ἀπὸ τὴν δυσάρεστον
θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐμελλον νὰ εὔρεθῶ, διὰ
τὸ ὁποῖον δὲν αἰσθάνθην τὴν λύπην, τὴν ὁ-
ποίαν φυσικῶς ἔπρεπε νὰ ἐπιφέρῃ εἰς ἐμὲ τοῦ
πατρός μου ὁ θάνατος.

Μείνας αὐτεξούσιος, καὶ μὴ ἔχων νὰ δώσω
λόγον εἰς κἀμένα περὶ τῆς διαγωγῆς μου, ἐνεργ-
χοῦσα ἐλευθέρως κατὰ τὰς ιδέας μου ὡς πρὸς
τὰ θρησκευτικά. Ὅχι μόνον δὲν ἐπήγαινον εἰς
τὴν ἐκκλησίαν, οὐδ' ἐλάμβανον μέρος εἰς κἀμ-
μίαν θρησκευτικὴν τελετὴν, ἀλλὰ κατέκρινον
μάλιστα ταύτας, ἐνώπιον ἀτόμων, πρὸς τὰ
ὁποῖα ἤμποροῦσα νὰ ἐξηγηθῶ ἐλευθέρως. Εἶναι
ἀληθές, ὅτι ἡ ἀπομόνωσίς μου ἀπὸ ὅλον τὸν
κόσμον μοῦ ἐπροξενούσε δυσαρέσκειαν· διότι
τὴν μεγάλην ἐβδομάδα, τὸ πάσχα καὶ ἄλλας
ἐπισήμους ἑορτάς, ἐγὼ δὲν ἐλάμβανα μέρος,
καὶ οὐδ' εὔρισκα σχεδὸν ἄνθρωπον νὰ συνομι-

λήσω. Ἐστερήθην σχεδὸν τὰς περισσοτέρας
εὐφροσύνας· διότι αὐταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
ἐγίνοντο ἐπὶ ἐκκλησιαστικῶν τελετῶν, καὶ ἐγὼ
δὲν ἐλάμβανον μέρος εἰς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ οὐ-
τως ἐγὼ ἤμην εἰς τὰς ιδέας μου ἀμετάτρεπτος.

Ὡς ἐκ τοῦ τρόπου μου τούτου διεδόθη ἡ ιδέα
ὅτι ἤμην ὑποχονδριακός· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὴν
ἄλλην μου διαγωγὴν ἐπολιτευόμην καλῶς, καὶ
εἰς ὅλα μου τὰ συναλλάγματα ἤμην ἀκριβῆς
καὶ τίμιος, ὑπέλαβον οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶχον ἰ-
διοτροπίας, ἢ ὅτι ἡ ὑποχόνδριά μου ἦτο με-
τρία καὶ ὑποφερτή. Μ' ὅλου τοῦτο, ὅταν ἀπε-
φάσισα νὰ νυμφευθῶ, ἀπὸ δύο τρία μέρη καλὰ
ἀπεποιήθησαν, καὶ ὁ λόγος τῆς ἀποποιήσεως,
τὸν ὁποῖον δὲν ἐξήγησαν μὲν πρὸς ἐμὲ δι' εὐ-
σχημοσύνην, ἔκαμαν ὅμως πλαγίως γνωστὸν
εἰς φίλους μου, ἦτον ἡ ὑποψία ὅτι ἡ κυριεύουσά
με ὑποχόνδρία ἦτον ἐνδεχόμενον νὰ λάβῃ
πλειοτέραν ἐπίτασιν μετὰ τὴν ἡλικίαν. Ἀπετά-
θην τελευταῖον εἰς μέρος, ὅπου εἶχον πλειο-
τέραν πιθανότητα ἐπιτυχίας, ὡς καὶ τελευταῖον
ἐπέτυχον, καὶ ἐμνηστεύθην.

Μοῦ ἐσυγχωρήθη νὰ βλέπω ἐλευθέρως τὴν μνη-
στὴν μου. Ἐνίοτε ἔρριπτον ἐπίτηδες λόγον εἰς
τὰς μετ' αὐτῆς συνεντεύξεις με περὶ τοῦ Καίρισμοῦ·
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐξεφραζεν αὐτὴ οὐδεμίαν
γνώμην· ὅταν δὲ τὴν ἐβίαζον τρόπον τινὰ διὰ
τῆς ὁμιλίας νὰ ἐκφρασθῆ, ἡ γνώμη τῆς ἦτον
καταδικαστικὴ, καὶ ἐμέμφετο τοὺς παρασυρ-
θέντας ἀπὸ τὰς ιδέας τοῦ Καίτη. Ἡναγκάσθη

μίαν ἡμέραν νὰ προβῶ περισσότερο, καὶ νὰ τῆς προτείνω ὅτι ὁ γάμος εἶναι ὅλως πολιτικὸν συνάλλαγμα, ὅτι αἱ γινόμεναι τελεταὶ εἶναι μάταιαι, καὶ ὅτι ἐγὼ ἐπεθύμουν νὰ ἀποφύγωμεν τὰς τελετὰς ταύτας. « Συνομιλήσατε μετὰ τοῦ πατρός μου περὶ τούτου » ἦτον ἡ μόνη ἀπάντησις τῆς μνηστῆς μου, ἀλλ' ἐνάησα, ὅτι δὲν εἶχεν ἔλοτελῶς διάθεσιν νὰ δεχθῆ τοῦτο.

Εὐρέθην πάλιν εἰς μίαν δύσκολον περίστασιν τῆς ζωῆς μου. ἢ ἔπρεπε νὰ ὑποβληθῶ εἰς ὅλας τὰς ἱεροτελεστίας τοῦ γάμου, ἢ ἔπρεπε νὰ λύσω τὸ συνοικέσιον. Τὸ πρῶτον μοῦ ἐφαίνετο πολὺ δύσκολον διότι ἔπρεπεν, ἢ πραγματικῶς ὑ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὰς Καϊρικὰς περὶ θρησκείας ἰδέας μου, ἢ ἔπρεπεν ὑποκρινόμενος νὰ παραδεχθῶ τὰς ἱεροτελεστίας τοῦ γάμου, νὰ ἐμμένω ὅμως πάντοτε εἰς τὰς ἰδέας μου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ νὰ διαλύσω τὸ συνοικέσιον ἤθελε δώσει ἀφορμὴν εἰς ἐξετάσεις διὰ τὴν αἰτίαν, καὶ ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῆ ὡς αἰτία ἢ εἰς τὰς Καϊρείους ἰδέας προσήλωσις μου, τὸ ὁποῖον ἤθελε κατασρέψει πᾶσαν ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπόληψιν, ἠναγκάσθην νὰ παραδεχθῶ νὰ κάμω τὸν γάμον κατὰ τὴν ἀρέσκειαν τῶν γονέων τῆς μνηστῆς μου, ἀλλὰ διατηρῶν κατ' ἐμαυτὸν τὰς Καϊρείους ἰδέας μου. Δευτέραν τύψιν τοῦ συνειδότος ἤσθάνθην καθ' ἑαυτὸν ἕνεκα τῆς ὑποκρίσεως ταύτης, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη μὲ ἔκαμε νὰ πνίξω καὶ αὐτὸ τὸ ἐσωτερικὸν αἶσθημα.

Ἐνυμφεύθην μὲ ὄλην τὴν ἐπισημότητα καὶ ἴλας τὰς συνήθεις ἱεροτελεστίας, ἀλλ' οὐχ ἦττον

ἐπέμεινον νὰ μὴ πηγαίνω εἰς τὴν ἐκκλησίαν ποτὲ, οὐδὲ νὰ παρευρίσκωμαι εἰς θρησκευτικὰς τελετὰς. Ἡ σύζυγός μου κατ' ἀρχὰς μὲ ἔκαμεν ἐλαφρὰς παρατηρήσεις, ὅτι μὴ συμμορφούμενος μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν, ἐπισύρω τὴν κατάκρισιν τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἤρχισαν νὰ ὑπονοοῦν ὅτι δὲν ἐμμένω εἰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως τὰς ἀρχὰς. Εὐρέθην εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀρνηθῶ καὶ πάλιν τὰς ἀληθεῖς μου ἰδέας, καὶ ἦτον τρίτη ἀρνησις, καὶ τρίτον ὑπέπεσα εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦ ψεύδους. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐχ ἦττον ἠκολούθουν τὸν αὐτὸν δρόμον, ἡ σύζυγός μου ἤρχισε νὰ ἐπιτείνῃ τὰς παρατηρήσεις τῆς, καὶ νὰ ἀπαιτῆ μὲ εὐγενῆ μὲν, ἀλλ' ἐπίμονον τρόπον, διὰ νὰ συμμορφωθῶ καὶ ἐγὼ μὲ τοὺς λοιποὺς χριστιανούς· διότι δὲν δύναται νὰ δώσει λόγον εἰς τοὺς ἐπικρίνοντας τὴν διαγωγὴν μου.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ταραττεται ἡ οἰκιακὴ μου εἰρήνη διότι ἐκτὸς τῆς συζύγου μου, μοῦ ἔκαμεν πολλὰς καὶ ἐπανειλημμένας παρατηρήσεις καὶ οἱ γονεῖς τῆς συζύγου μου. Μετὰ ἓν ἔτος ἐπῆλθε καὶ ὁ πρῶτος καρπὸς τοῦ γάμου μου τοσοῦτον εἶχον προβῆ αἱ ἀπαιτήσεις τῶν συγγενῶν μου, ὥστε δὲν ἐτόλμων οὐδὲ νὰ προτείνω ἀντίστασιν τινὰ εἰς τὰς κατὰ τὴν γέννησιν καὶ τὸ βάπτισμα ἱεροτελεστίας, αἱ ὁποῖαι ἔγειναν μὲ τόσον πλειοτέραν ἐπίδειξιν, ὅσον ὅλοι αἱ συγγενεῖς μου ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ ἀποδείξωσι ψευδεῖς τὰς κατ' ἐμοῦ περὶ Καϊρισμοῦ ὑποψίας τῶν ἀνθρώπων.

Εἰς τοιαύτην περίστασιν εὐρισκόμην ὅταν κατὰ τύχην ἦλθεν εἰς τῶν κατὰ τὴν Ἀνδρῶν συσπουδαστίων μου, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχον στενωτάτας σχέσεις. Ἐσπευσα γὰρ τοῦ ἐκθέσω τὴν κατάστασίν μου, διὰ τὴν ὁποίαν αἰσθανόμην ἐν βάρους εἰς ἑμαυτὸν, καὶ γὰρ τοῦ ζητήσω γνώμην. Ὅταν οὗτος ἤκουσε τὰ διάφορα περιστατικά τῆς ζωῆς μου. Καὶ ἐγὼ (λέγει) εὐρέθην εἰς ὁμοίας ὡς ἐγγιστα μὲ ὑμᾶς περιπλοκάς, καὶ ἔλαβον ἀφορμὴν γὰρ σκεφθῶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Μετὰ ὄριμον σκέψιν καὶ ἀπαθῆ ἐξέτασιν, ἐπίσθην ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας εἶναι αἰτελειότεραι ὅλων τῶν ἐπὶ ὅλης τῆς γῆς θρησκείων. Ἐάν δὲ ὑπάρχωσιν ἐξωτερικοὶ τινες τύποι, οἱ ὁποῖοι ἢ παρεισέφρυσαν καταχρηστικῶς, ἢ τὰς ἐπροσδιώρισαν κατ' ἐπιείκειαν συγκαταβαίνοντες εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν (διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦτο δυνατὸν γὰρ ἔχωσι τοσαῦτον νοῦν, τοσαύτην ικανότητα, ἢ τοσαύτας ἀκριβεῖς καὶ ἀλανθάστους ιδέας, ὥστε γὰρ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς πίστεως)· διὰ μόνον τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους, δὲν πρέπει γὰρ ἀποποιηθῶμεν καὶ ὅτι εἶναι ὀρθόν. Ἀποδεχόμενοι τὴν Χριστιανικὴν πίστιν ὑπὸ αὐτὴν τὴν ἔποψιν, δὲν πρέπει γὰρ καταφρονήσωμεν οὐδ' ὅσα μέρη αὐτῆς ἠμποροῦν γὰρ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπουσιώδη· διότι ὅλοι, ὡς εἶπομεν, δὲν ἔχουν τελείαν τὴν κρίσιν, καὶ ἢ καταφρόνησις τοῦ ἐπουσιώδους ἐμπνέει τὴν ὀλιγοπιστίαν καὶ εἰς τὸ οὐσιώδες· διὰ τοῦτο ἔθεσα τὴν ἀρχὴν εἰς ἑμαυτὸν γὰρ ἀκολουθῶμεν τὴν Χριστιανικὴν

νικὴν πίστιν, ὅπως τὴν εὐρομεν, διὰ γὰρ μὴν ὑποπέσωμεν εἰς τὸ ἄτοπον, ὅτι δέλοντες γὰρ διαρθώσωμεν τὰ ἐπουσιώδη, γὰρ ἀνατρέψωμεν καὶ τὰ οὐσιώδη.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἢ κατάρρησις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, καὶ ἢ ἀντικατάστασις τῶν Καίρειων ιδεῶν δὲν εἶναι εὐκόλος, ἴσως οὔτε ὅλως δυνατὴ. Ἄλλ' ἂν ἐν μέρει ἤθελεν ἐπιτύχει, ἢ θελεν ἐπέλθει μία διαίρεσις, ἣτις ἤθελεν ἀποβῆ ὀλεθρία, καὶ πολιτικῶς ἀκόμη θεωρουμένη. Εὐχῆς ἔργον ἦτον γὰρ ὑπάρχει μία καὶ μόνη θρησκεία ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ τοῦλάχιστον εἰς ἕκαστον κράτος· γὰρ μὴν ὑπάρχωσι δὲ οὐδὲ αἰρέσεις· διότι κατὰ καιροὺς αἱ θρησκευτικαὶ διενέξεις ἐπέφερον μεγαλύτερα κακὰ παρὰ τὰς πολιτικὰς διαμάχας. Ὅστις λοιπὸν φρονεῖ πατριωτικὰ καὶ φιλόανθρωπα δὲν πρέπει γὰρ ταραττῆ ὀλοτελῶς τὴν χορδὴν ταύτην, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας γὰρ προσπαθῆ ὥστε ὁ θρησκευτικὸς οὗτος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων σύνδεσμος γὰρ διαμένη ὅσον τὸ δυνατὸν σφικτώτερος, καὶ γὰρ ἦναι, ὅσον ἔνεστι, σεβαστότερος. Πᾶσα δὲ διόρθωσις παρεισφρησάντων τυχὸν ἐλαττωμάτων (ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦτα) πρέπει γὰρ γίνεσθαι κατ' ὀλίγον καὶ μὲ πολλὴν προφύλαξιν, καὶ κυριωτέρως διὰ τοῦ φωτισμοῦ, τῆς προόδου τῆς παιδείας, καὶ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Πᾶν ἄλλο μέσον εἶναι μᾶλλον βλαπτικὸν παρὰ ὠφέλιμον.

Οἱ λόγοι οὗτοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀκόμη, τοὺς ὁποίους παραλείπω, μ' ἐπίσθην ὅτι ὁ δρόμος, εἰς

τὸν ὅποιον ἐδάδιζον, ἦγον ἐπισηφάλης· ἀλλὰ καὶ οὕτως δὲν ἠδυνάμην νὰ μεταβάλλω τὰς ἔξεις μου τόσον αὐταὶ εἶχον ἰσχυροποιηθῆ εἰς ἐμέ! Ὄταν δὲ ἐξήγησα τὴν δυσκολίαν ταύτην εἰς τὸν φίλον μου, αὐτός μὲ ἠνάγκασε μίαν ἡμέραν νὰ μεταβῶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἣ νὰ προσφέρω τὸν φόρον τῆς εὐγνωμοσύνης μου εἰς τὸν Ἰψιστον. Ὄταν ἔγεινε τὸ πρῶτον βῆμα, πᾶς δισταγμὸς ἐξέλιπε πλέον ἀπὸ τὴν καρδίαν μου, καὶ ἠκολούθησα καὶ ἐγὼ κατὰ γράμμα πάσας τὰς ἱεροτελεστίας καὶ ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ λοιπὰ ἔθιμα.

Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς, μὲ ἐσυμφιλίωσε μὲ τὴν σύζυγόν μου, μὲ τοὺς συγγενεῖς μου, μὲ τοὺς συμπολίτας μου, ὥστε ἢ μετ' αὐτῶν συγκοινωνία μου κατέστη πλέον εὐάρεστος, ἐν ᾧ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης μὲ ἐθεώρουν ὅλοι μὲ πολλὴν ψυχρότητα. Ἀλλ' ὅτι περισσότερο ὠφελήθην ἐκ τῆς μεταβολῆς, εἶναι ἢ γαλήνη, τὴν ὅποιαν ἠσθάνθην τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν καρδίαν μου, μὴ ἀναγκαζόμενος πλέον νὰ ἀντιπολεμῶ μὲ ὅλους τοὺς περὶ ἐμέ, ὡς καὶ μὲ τὴν ἰδίαν μου σύζυγον, πολλάκις καὶ μὲ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μου. Εἶθε ἢ ἐξομολόγησίς μου αὕτη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγία εἰς τοὺς μὲν, νὰ μὴν ἐκπέσωσιν εἰς ὁμοίας πλάνας μὲ ἐμέ, εἰς δὲ τοὺς πεσόντας νὰ θεραπευθῶσιν ὅσον τὸ ταχύτερον ἀπὸ αὐτάς.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΞΗΣ.

Τὸ προϊόν τῆς Μετάξης εἶναι ἐν τῶν ἐπαφελεστέρων διὰ τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τὴν διπλὴν ἔποψιν, καὶ διότι ὅλη ἢ Ἕλλας εἶναι εὐθετός εἰς τὴν συκαμινοφυτείαν, καὶ διότι ἢ τροφὴ τῶν μεταξοσκωλήκων δὲν ἀπαιτεῖ βαρείας ἐργασίας, ὥστε νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν γεωργίαν τὰς ἀναγκαίας δι' αὐτὴν χεῖρας. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κοράσια ἀπὸ δέκα ἐτῶν καὶ ἀνωτέρω δύνανται ἀξιόλογα νὰ ἐκτελέσωσι τὴν μεταξοσκωληκοτροφίαν, χωρὶς νὰ χρειασθῶσιν, εἰμὴ μικρὰν μόνον συνδρομὴν ἀπὸ τοὺς ἀνδρας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαήμερίαν.

Ὁ μεταξοσκώληξ εἶναι εἶδος κάμπης, ὅστις ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Κίναν, ὅπου πρὸ πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν ἐκαλλιεργεῖτο. Τοσοῦτον δὲ πολῦτιμα ἦσαν τὰ ἐκ τῆς μετάξης ἐνδύματα, ὥστε εἶχον πλειοτέραν τιμὴν ἢ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ. Καὶ ὑπῆρξαν διατάγματα μὴ συγχωροῦντα τὴν χρῆσιν τῶν σηρικῶν ἐνδυμάτων εἰς ἄλλους παρὰ τοὺς αὐτοκράτορας.

Τὸν σπόρον τοῦ μεταξοσκώληκος κατὰ πρῶτον τὸν ἔφερον ἀπὸ Κίναν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ δύο μοναχοί, οἵτινες κατῴρθωσαν νὰ διαδώσωσι τὸ προϊόν τοῦτο εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος, καὶ ἐκεῖθεν μετεβιβάσθη εἰς Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν. Μ' ὅλον ὅτι δὲ ἐξηπλώθη ἢ καλλιέργεια αὐτοῦ εἰς ὅλα τὰ κράτη, ὅπου εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσι συκαμινεαί, μ' ὅλον ὅτι ἢ ἀξία του ἐξέπεσε πολὺ διὰ τὴν πελαπλασιασθεῖ-

σαν καλλιέργειαν, μ' ὅλα ταῦτα ἢ μεταξοσκω-
ληκοτροφία εἶναι πολὺ ὠφέλιμος εἰς τοὺς μετεγ-
χομένους αὐτήν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχουν καταστήματα
μεταξοσκωληκοτροφίας, ἀλλ' ἕκαστος τῶν γεωρ-
γῶν προσδιορίζει δι' αὐτὴν μέρος τῆς κατοικίας του,
οὐδὲ ἐκοινοποιήθη γενικῶς εἰς πάντας τοὺς μετα-
ξοσκωληκοτρόφους ἐν εἶδος διατροφῆς ἀπ' ἀρχῆς
μέχρι τέλους, ἀλλ' ἕκαστος ἀκολουθεῖ τὸν τρόπον,
τὸν ὁποῖον ἐδιδάχθη παρὰ τῶν προγόνων του, ἢ
διότι δὲν ἔχει τὰς εὐκολίας νὰ διδαχθῇ τὰς ὠφε-
λίμους καινοτομίας, ἢ διότι ἴσως δὲν πείθεται νὰ
τὰς ἐναγκαλισθῇ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔργον τῆς μεταξοσκωληκοτροφίας
εἶναι σημαντικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπειδὴ
ἐπιδέχεται ἀκόμη πολλὴν ἐπέκτασιν, ἐνομίσαμεν
ἀναγκαῖον νὰ κάμωμεν μίαν πραγματείαν περὶ
τούτου, διὰ τῆς ὁποίας νὰ τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν τοῦ
Ἑλληνοσ διάφοροι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς διατροφῆς,
ἐκ τῶν ὁποίων νὰ παραδεχθῶσιν τὰς καταλληλο-
τέρας καὶ ὠφελιμωτέρας, καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσιν
ὅσας ἐργασίας ἀνωφελεῖς, ἢ ἐπιζημίους μεταχει-
ρίζονται εἰς τὴν διατροφήν καὶ οἰκονομίαν τοῦ
προϊόντος τούτου.

Ἡ Ἰταλία θεωρεῖται ὡς τόπος, ὅπου προήχθη
πλειότερον ἢ καλλιέργεια τοῦ προϊόντος τούτου,
καὶ κατέστη τελειότερα· διὰ τοῦτο θέλομεν ἐκθέ-
σει κατὰ πρῶτον τὰ κυριώτερα τοῦ Ἰταλικοῦ τρό-
που τῆς διατροφῆς.

Ἀνοίγουσι τὸν σπόρον θέτοντες αὐτὸν εἰς μέρος

ἔχον ἀνάλογον θερμότητα, τὴν ὁποίαν κανονίζουσι
διὰ τοῦ θερμομέτρου. Φροντίζουσι δὲ νὰ γινεται
τὸ ἀνοίγμα τοῦ σπόρου ὅσον ἔνεστι διὰ μιᾶς· διότι
ὅσοι σκώληκες εὐγαίνουσι τελευταῖοι δὲν εὐδο-
κιμοῦν.

Τὸ πρῶτον φύλλον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται
διὰ τροφῆν τῶν σκωλήκων, εἶναι ἀπὸ συκαμινέας
ἀκεντρώτους· διότι αὐτὸ θεωροῦν καταλληλότερον
εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην. Δίδουσι δὲ τροφὴν τέσσα-
ρας φορὰς τὴν ἡμέραν εἰς ἴσα διαστήματα. Ἐὰν
τὸ φύλλον ἦναι τρυφερόν, τὸ δίδουσιν ἀκέραιον, ἐὰν
ἐσκληρύνθη ὀλίγον, τὸ κόπτουσιν. Εἰς πέντε ἡμέ-
ρας μετὰ τὸ ἀνοίγμα ὁ σκώληξ μουνδιάζει, ἢ κοι-
μᾶται, τὸ ὁποῖον διαρκεῖ τὸ πολὺ δύο ἡμερονύκτια,
καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν δίδουν τροφὴν.
Ὅταν δὲ ἐξυπνήσωσι, τοὺς διαλέγουσιν αἱ γυναῖκες
μὲ ἐπιτηδειότητα, μεταφέρουσαι αὐτοὺς εἰς ἄλλο
μέρος, ὅπου τοὺς τοποθετοῦσιν ἀραιότερα, καὶ ὅπε
διαμένουσιν ἕως τὸν δεύτερον ὕπνον. Διὰ νὰ κά-
μωσι δὲ τὴν διαλογὴν εὐκολώτερον, ἅμα οἱ σκώ-
ληκες ἐξυπνήσωσι, ρίπτουσιν ἐπάνω φύλλα, εἰς
τὰ ὁποῖα ἀναβαίνουσιν ἀμέσως οἱ σκώληκες· τὰ
φύλλα ταῦτα τὰ λαμβάνουσι μετὰ προσοχῆς, τὰ
θέτουσιν εἰς ἀγγεῖον κατάλληλον, καὶ τὰ μετα-
φέρουσιν εἰς τὸ μέρος, ὅπου τὰ τοποθετοῦν. Ἀκο-
λούθως ρίπτουν ἄλλα φύλλα εἰς τὸ πρῶτον μέρος,
καὶ εἰς αὐτὰ συνάζονται ὅσα ἐδράδυναν νὰ ἐξυ-
πνήσωσιν.

Ὅταν μεταφέρωσι τοὺς σκώληκας εἰς τὸν νέον
αὐτῶν τόπον, τοὺς δίδουσι πάλιν τέσσαρα φορη-

τά φροντίξουσι δὲ νὰ ἀλλάζωσι συνεχῶς τὸν τόπον αὐτῶν, διὰ νὰ μὴν βλάπτωνται ἀπὸ τὴν κόπρον, καὶ τὰ σηπόμενα φύλλα. Διὰ δὲ τὴν μετατόπισιν ταύτην μεταχειρίζονται δίκτυα. Ἀπλώνουσι τὰ δίκτυα ἐπάνω εἰς τοὺς σκώληκας, ὅταν ἦναι ὦρα νὰ τοὺς δώσωσι τὴν τροφήν των, σκορπίζουσι ἐπομένως τὸ νέον φύλλον ἐπάνω εἰς τὸ δίκτυον, οἱ δὲ σκώληκες διαβαίνοντες ἀπὸ τὰς τρύπας τοῦ δικτύου ἀναβαίνουν εἰς τὸ φύλλον. Ἄμα δὲ οὗτοι ἀναβῶσι, σηκώνουσι τὸ δίκτυον καὶ μεταφέρουσιν ὅλα τὰ ἐπ' αὐτοῦ φύλλα μὲ τοὺς σκώληκας εἰς ἄλλον τόπον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πράττουσι καὶ εἰς τὸν δεύτερον καὶ τρίτον ὕπνον, ἀλλὰ μετὰ τὸν τρίτον ὕπνον αὐξάνουσι σημαντικὰ τὴν τροφήν· διότι οἱ σκώληκες κυριεύονται ἀπὸ ἓν εἶδος ἀπληστίας, ὥστε μόλις ῥίπτει τις τὸ φύλλον καὶ τὸ κατατρώγουσιν ἀμέσως. Ἄλλ' ἢ ὑπερβολὴ τῆς τροφῆς δίδει τοσαύτον μέγεθος εἰς τὸν σκώληκα, ὥστε θανατῶζει τις διὰ τὴν ταχείαν αὐξήσιν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀραιώνουσι συχνότερον τοὺς σκώληκας, διὰ νὰ μὴν συσσωρεύονται διότι ἢ πυκνότης εἶναι θανατηφόρος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἢ τροφή δίδεται εἰς τοὺς σκώληκας, καθ' ὅσον οὗτοι καταναλίσκουσιν Ἄμα φάγωσι τὸ δοθὲν φύλλον, ἢμποροῦν νὰ τοῦ ῥίπτωσιν ἄλλο, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἐκτὸς τῆς φροντίδος τοῦ φύλλου, πρέπει νὰ κάμῃ ὁ μεταξοσκωληκοτρόφος προμήθειαν διὰ τοὺς κλάδους, ἐπὶ τῶν

ἐποίων μέλλου νὰ πλέξωσιν οἱ σκώληκες τὰ κουκούλια.

Τοποθετοῦσι τοὺς σκώληκας εἰς κραβδάτια, τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσι διὰ μόνον αὐτὸν τὸν σκοπὸν εἰς τὰ μεταξοσκωληκοτροφεῖα, τὰ δὲ κραβδάτια γίνονται τὸ ἐν ἐπάνω τοῦ ἄλλου, καὶ ἀφίνουσι μεταξὺ αὐτῶν κενὸν διάστημα ἕως τρία τέταρτα τοῦ γαλλικοῦ μέτρου, ὥστε τέσσαρες ἢ πέντε σειραὶ κραβδατίων γίνονται τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Ὅταν οἱ σκώληκες λάβωσι τὴν ἀναγκαίαν αὐτῶν τροφήν ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τάξει, γίνονται ἔτοιμοι διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ κουκούλιου, ὁ δὲ μεταξοσκωληκοτρόφος βάζει τοὺς κλάδους εἰς τὰ μεταξὺ τῶν κραβδατίων διαστήματα διὰ νὰ πλέξωσιν ἐντὸς αὐτῶν τὰ κουκούλια των.

Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, ἀφοῦ οἱ πλειότεροι σκώληκες ἀναβῶσιν εἰς τὰ κλαδιά, διαλέγουσι τὰ ἀπομεινάρια ἀπὸ τὰ κραβδάτια, τὰ ὁποῖα μεταφέρουσιν εἰς ἄλλο μέρος, καὶ τροφοδοτοῦσιν ἕως νὰ ἀναβῶσι καὶ αὐτὰ, καὶ νὰ κάμωσι τὰ κουκούλια των.

Ἀκολουθῶς μαζώνουσι τὰ κουκούλια, διαλέγοντες αὐτὰ ἀπὸ τὰς τζίπας, τὰς ἰσρίας ἔχουσι τριγύρω των, καὶ διὰ τῶν ὁποίων εἶναι προσκολλημένα εἰς τοὺς κλάδους. Ἐὰν τὰ κουκούλια ἢ θελὸν διαμείνει ἰκανὰς ἡμέρας, ἀφοῦ καθαρισθῶσιν, ὁ ἐν αὐτοῖς σκώληξ μεταμορφώνεται εἰς χρυσαλίδα, τρυπᾷ τὸ κουκούλι καὶ ἐξέρχεται ὑπὸ τὸ σχῆμα πεταλούδας· καὶ τότε τὰ κουκού-

λια δὲν χρησιμεύου εἰς τὸ νὰ κατασκευασθῇ ἕξ αὐτῶν μέταξα. Διὰ τοῦτο, ἢ εὐγάζουσιν ἀμέσως τὰ κουκούλια εἰς μέταξαν, ἢ καταστρέφουσι τὰς χρυσαλίδας βάλλοντες τὰ κουκούλια εἰς φούρνον, ἔχοντα θερμότητα ἀπὸ 50 ἕως 60 βαθμούς.

Ὅταν τὰ κουκούλια εἶναι εἰς μεγάλην ποσότητα, διὰ νὰ καταστρέψουσι τὰς χρυσαλίδας μεταχειρίζονται τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ θειικὸν ὀξύ τὸν καφουράν, ἢ τὸ μέσον τοῦ ἀτμοῦ.

Ἄφοῦ ἐξεθέσαμεν ὅσα συνειθίζουσι κατὰ τὸν ἰταλικὸν τρόπον τῆς μεταξοσκωληκοτροφίας, ἐρχόμεθα ἤδη νὰ δώσωμεν τινὰς γνώμας, εἰς τὰς ὁποίας ἐστηρίχθημεν ὕστερον ἀπὸ πολλὰς καὶ ἐπανειλημμένας δοκιμασίας, γενομένας ἐκ τοῦ πλησίον, καὶ ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἡμῶν παρατήρησιν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνοίγουσι τὸν σπόρον κατὰ δύο τρόπους, ἢ θέτουτες αὐτὸν πλησίον εἰς τὴν φωτίαν, ἢ λαμβάνουσα μία γυνὴ τὸν σπόρον τυλιγμένον εἰς πανίον, καὶ θέτουσα αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον τῆς πλησίον τῆς μασχάλης, τὸν θερμαίνει ἕως νὰ ἀνοίξῃ. Καὶ οἱ δύο οὗτοι τρόποι εἶναι ἐπισηφαεῖς. Εἰς μὲν τὴν φωτίαν, πολλάκις τὸν ζεσταίνουσι πλείοτερον· διότι δὲν ἔχουσι θερμόμετρον, καὶ τὸν καταστρέφουσι διὰ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος, ὥστε δὲν ἀνοίγει, ἢ ὅλος, ἢ μέρος, εἰς δὲ τὸν κόλπον, ἢ θερμότης δὲν εἶναι πάντοτε ὁμοία, ἀλλὰ γίνεται πλείοτερα, ἢ ὀλιγωτέρα, ἀναλόγως τῶν ἐργασιῶν τῆς γυναικὸς, ἢ δι' ἄλλην

αἰτίαν, προσερχομένην ἀπὸ τὴν ἀσθενεστέραν, ἢ ὑγιεινοτέραν κατάστασιν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀνοίγματος τοῦ σπόρου κρέμεται ἢ ἐπιτυχία καθ' ὀλοκληρίαν, ἢ ἐν μέρει, τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ ἔργον τοῦτο, θεωρούμενον σπουδαιότατον, χρειάζεται μεγίστην προσοχήν.

Ἐπαρατηρήσαμεν λοιπὸν ὅτι εἶναι καλλήτερον νὰ μὴν βάλλωμεν ὀλοτελῶς τὸν σπόρον εἰς τὴν ζέστην, καθ' ὅσον μάλιστα οἱ μετερχόμενοι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν ἔχουν θερμόμετρα, διὰ νὰ προσφυλαχθῶσι ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα ἄτοπα· νὰ τὸν φυλάττωμεν δὲ εἰς τόπον στεγνὸν καὶ κρύον, ἕως ὅτου νὰ ζεστάνῃ ἢ ἀτμοσφαῖρα τοσοῦταν, ὥστε εὐγάζοντες τὸν σπόρον εἰς τὰ παρ' ἡμῶν κατοικούμενα οἰκήματα, ἢ ἀνοίγη οὗτος μόνος του, μὲ μόνον τὴν φυσικὴν θερμότητα.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἀφοῦ ἀποφεύγομεν τοὺς προεκτεθέντας κινδύνους, ἔχομεν καὶ μίαν ἄλλην ὠφέλειαν. Ὅσοι ἀνοίγουσιν, ὡς ἀνωτέρω, τεχνητῶς τὸν σπόρον, κάμνουσι τοῦτο εἰς ὀρισμένας κατὰ τόπους ἐποχὰς, ὡς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κτλ. Ἀλλὰ πολλάκις ἢ ἀτμοσφαῖρα δὲν ζεσταίνεται ἀρκετὰ, ὥστε νὰ γένη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἢ βλάστησις τῶν συκαμινεῶν. Συμβαίνει λοιπὸν ἐν τῶν δύο ἀτόπων, ἢ νὰ μὴν ἀρχίσῃ ἢ βλάστησις τῶν συκαμινεῶν, ὅταν ἀνοίγη ὁ σπόρος, καὶ ὁ μεταξοσκωληκοτρόφος νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς φύλλα βάτων κτλ. διὰ νὰ διασώσῃ τοὺς σκώληκας, ἢ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ φύλλα τῶν συκαμινεῶν, μάλιστα βλαστήσωσι,

καὶ νὰ κάμῃ μεγάλην φθορὰν αὐτῶν, κόπτων ὀλόκληρα τὰ βουμβούκια, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ γένωσι κλώνοι. Ἐνῶ, ὅταν ὁ σπόρος ἀνοίξῃ φυσικὰ, ἢ συκαμινεὰ πρέπει νὰ ἦναι ἰκανῶς ἀνεπτυγμένη, καὶ καμμία ζημία εἰς τὸ φύλλον δὲν γίνεται.

Εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ σπόρου εἶναι καλὸν νὰ μεταχειρίζεται τις τὸ φύλλον νέων συκαμινεῶν ἑνὸς, δύο, ἢ τριῶν ἐτῶν, αἵτινες νὰ ἦναι ἀκέντρωτοι· διότι τὸ φύλλον τοῦτο εἶναι λεπτὸν καὶ τρυφερόν. Ἐὰν δὲ δὲν ἔχῃ τοιοῦτον, ἀς μεταχειρισθῇ φύλλον καὶ μεγάλων συκαμινεῶν, ἀλλὰ νὰ ἦναι ἀκέντρωτοι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες κάμνουν σχισμένον τὸ φύλλον. Ὅσος σπόρος ἀνοίξει τὴν πρώτην ἡμέραν, νὰ τὸν τοποθετήσῃ ἄλλο μαζί· διότι ὡς προηγήθη αὐτὸς εἰς τὸ ἀνοιγμα, οὕτω θέλει προπορεύεσθαι καὶ εἰς τὸν ὕπνον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς μεταβολὰς αὐτοῦ εἰς τὸ μέλλον ὅσος δὲ ἀνοίξει τὴν δευτέραν ἡμέραν, ὁμοίως νὰ τεθῇ χωριστὰ, ὁμοίως καὶ τὴν τρίτην καὶ ἐξῆς ἕως νὰ τελειώσῃ τὸ ἀνοιγμα, ἀλλ' οἱ τελευταῖοι ἀνοίγοντες δὲν ἐπιτυχάνουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοπτήται εἰς τεμμάχια τὸ φύλλον, ὅταν ἦναι τοιοῦτον, ὅποῦν προεῖπομεν. Ὁ σκώληξ, ἅμα ἐξέληθαι τοῦ σπόρου προσκολλάται εὐκόλως εἰς τὸ φύλλον, καὶ τρώγει μόνον τὴν ὀπισθεν τοῦ φύλλου ἐπιδερμίδα, ὥστε τὸ κόψιμον, ἢ τρίψιμον τοῦ φύλλου εἶναι ὄλως περιττόν. Εἰκότος δὲ τοῦ περιττοῦ πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἐπικίνδυνον διότι πολλακίς ἢ ἀκαθαροσία τοῦ

μαχαιρίου, ἢ τῶν χειρῶν, γίνεται αἰτία βλάβης, ἀσθενειῶν καὶ ἐνίοτε γενικοῦ ὀλέθρου τῶν σκωλήκων.

Ὅταν παρέλθῃ ἡ πρώτη περίοδος, καὶ σηκωθῇ ὁ σκώληξ ἀπὸ τὸν ὕπνον, τὸ ὅποῦν συμβαίνει τὴν ἐσθόρην ἢ ὀγδόην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ σπόρου, πρέπει νὰ μεταφέρῃ τις τοὺς σκώληκας εἰς ἄλλο καθαρὸν μέρος· διότι ἡ κόπρος καλῶσα φύλλα δὲν τρώγουν οἱ σκώληκες μυχλιάζουσι, καὶ εἶναι ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν υἰγιάν αὐτῶν.

Διὰ νὰ κατορθώσῃ τις τοῦτο, ὅσον ἔνεστιν εὐκολώτερον, λαμβάνει ἀπὸ τὰς συκαμινεῶν βλαστάρια μικρὰ, τὰ ὅποια δέτει μὲ τὴν ἀράδα ἐπάνω εἰς τοὺς σκώληκας. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐξύπνησαν, ἀναβαίνουν εἰς τὰ βλαστάρια. Δύναται λοιπὸν ὁ μεταξοσκωληκοτρόφος νὰ λάβῃ τὰ βλαστάρια καὶ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς ἄλλο μέρος καθαρὸν· βάλλει δὲ καὶ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν, ἕως νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τὸ παλαιὸν στρώματων ὅλοι οἱ σκώληκες εἰς τὰ βλαστάρια, τὰ ὅποια μεταφέρει καὶ αὐτὰ εἰς τὸν νέον τόπον των, φροντίζων ὥστε νὰ ἦναι χωριστὰ ὅσα ἐσηκώθησαν τὴν πρώτην ἡμέραν, καὶ ὅσα τὴν δευτέραν· διότι ὅπως ἤδη ἐσηκώθησαν, οὕτω καὶ δὲ κοιμηθῶσιν. Οἱ σκώληκες εἰς ἐκάστην μεταδίξασιν ἀπὸ τὰ στρώματά των εἰς καθαρὸν τόπον, πρέπει νὰ δέτωνται ἀραιά. Πόσον δὲ πρέπει νὰ ἦναι ἀραιά, δύναται τις νὰ τὸ παρατηρήσῃ διὰ τῆς πείρας, νερμίζομεν ὅμως ὅτι εἰς τὸ πρῶτον ἀραιώμα πρέπει

να καθέξη τριπλάσιον τόσον εκείνου, τὸν ὁποῖον κατὰ πρῶτον κατεΐχε.

Μετὰ τὸν πρῶτον ὕπνον δύναται νὰ δίδῃ εἰς τροφήν τῶν σκωλήκων τὰ φύλλα εἰς βλαστάρια, ἂν ἦναι ἀπὸ μικρὰς καὶ ἀκεντρώτους συκαμι- νέας. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ μεταχειρίζεται τοιαῦτα καθ' ὅλην τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον.

Τὰ φύλλα εἶναι καλὸν νὰ συνάζωνται τὸ πρῶτ', ἀφοῦ ὁμως ἀφαιρεθῆ διὰ τοῦ ἡλίου, ἢ τοῦ ἀέρος ἀπὸ αὐτὰ ἢ ὁρόσος, ἂν τυχὸν ἔχουσιν. Ποτὲ δὲ νὰ μὴν ἐπιθέτωνται ὑγρὰ. Ἄν δὲ δὲν μεταχειρι- σθῆ τις ἀμέσως τὰ φύλλα, καὶ τὰ ἀφήσῃ νὰ τὰ μεταχειρισθῆ τὴν ἡμέραν, πρέπει νὰ προσέξῃ νὰ μὴν τὰ ἔχῃ συσσωρευμένα· διότι ἀνάπτουν, συγ- καίονται, καὶ ἀποβαίνουσιν ἐπιβλαβῆ εἰς τοὺς σκώληκας. Τοῦτο πρέπει νὰ τὸ παρατηρῆ καθ' ὅ- λας τὰς περιόδους τῆς ζωῆς τῶν σκωλήκων, ἀλλὰ πολλὸ πλεότερον κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν αὐτῶν.

Ἄμα παρέλθῃ ὁ δεύτερος ὕπνος, ὁ μεταξοσκω- ληκοτρόφος πράττει τὰ αὐτὰ, ὡς καὶ μετὰ τὸν πρῶτον ὕπνον· δέτει βλαστάρια ἐπάνω εἰς τοὺς σκώληκας, καὶ ἄμα αὗτοι ἀναβῶσιν εἰς αὐτὰ, τοὺς μεταφέρει εἰς μέρος καθαρὸν, καὶ τοὺς τοποθετεῖ ἀραιὰ, ὡς προείπομεν, καθαρίζων καλῶς τὰ πα- λαιὰ αὐτῶν στρώματα, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζεται, εἰμὴ ἀφοῦ τὰ ἀφήσῃ ν' ἀερισθῶσι, καὶ νὰ στεγνώσωσι καλῶς, ἂν τυχὸν εἶχον ὑγρα- σίαν.

Οἱ σκώληκες ἔχουν πολλοὺς ἐχθροὺς, πολλάκις τοὺς τρώγουν αἰγάτται, οἱ ὄφεις, αἱ ὄρνιθες, τοὺς

βλάπτουν οἱ μύρμηκες, ἀλλ' ὁ μεγαλύτερος αὐτῶν καταστροφεὺς εἶναι οἱ ποντικαὶ, οἵτινες πολλάκις ματαιώνουσιν ὅλας τὰς προσδοκίας τοῦ γεωργοῦ. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ λάβῃ πολλὰ προφυλακτικὰ μέτρα, καὶ μάλιστα ὅταν οἱ σκώληκες εἶναι μι- κροί· διότι τότε ἡ φθορὰ γίνεται μεγαλητέρα. Μέ- χρι τῆς ἐποχῆς λοιπὸν ταύτης οἱ σκώληκες πρέπει νὰ ἦναι εἰς κραβδάτια κρεμαστὰ, καὶ προφυλαγ- μένοι ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκτεθέντας ἐχθροὺς.

Τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν οἱ σκώληκες, πρέπει νὰ μὴν ἦναι ὑποκείμενον οὔτε πολὺ νὰ θερμαίνεται ἀπὸ τὸν ἥλιον, οὔτε πολὺ νὰ προσβάλεται ἀπὸ τὸ ψύχος, ὅποταν ἐπέλθῃ τοιαύ- τη τις μεταβολὴ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ἄλλ' ἡ θερμοκρασία νὰ ἦναι ὅσον ἔνεστιν ἀμετάβλητος καὶ ὁμοιόμορφος.

Ἡ τροφή πρέπει νὰ δίδεται ἀπὸ ὀλίγη, καὶ συ- νεχῶς. Ἐὰν ρίψῃ τις πολλὰ φύλλα διὰ μιᾶς, δὲν προφθάνουν οἱ σκώληκες νὰ τὰ φάγουν· καὶ ἐπειδὴ ἔχουν τὴν συνήθειαν νὰ εὐγαίνουν πάντοτε εἰς τὴν κορυφὴν, καταπατοῦν καὶ μολύνουν μὲ τοὺς πόδας καὶ τὴν κόπρον των τὰ πλεονάζοντα φύλλα, τὰ ὁποῖα κατὰ μέρος συσσωρευμένα, μουχλιάζουν, καὶ τοῦτο βλάπτει σημαντικὰ τοὺς σκώληκας. Ὅταν ὁμως τὰ φύλλα εἶναι ὀλίγα, οἱ σκώληκες τὰ τρώγουν ἀμέσως, καὶ ἐπιπίπτουν μὲ πλειοτέ- ραν ὄρεξιν εἰς τὴν τροφήν, ἣτις εἶναι νεαρὰ καὶ δὲν ἐμαρῶνθη.

Διὰ νὰ χωρῆ ἕκαστον δωμάτιον περισσότερον ἀριθμὸν σκωλήκων μεταχειρίζονται κραβδάτια

τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὥστε πολλάκις εἰς τὸ ὕψος ἐνὸς οἰκήματος κάρηνου τέσσαρα καὶ πέντε κραββάτια. Ὁ τρόπος οὗτος καθίσταται ἀναγκαῖος, ὅταν δὲν ἔχη τις ἕκτασιν οἰκημάτων ἀρκετήν. Ἄλλ' ἔχει ἱκανὰς δυσκολίας εἰς τὴν διανομὴν τῆς τροφῆς, καὶ περιπλέον ἢ μπορεῖ νὰ μολύνεται ἢ ἀτμοσφαῖρα τοῦ οἰκήματος, ὅταν ἢ πληθὺς τῶν σκώληκων εἶναι μεγάλη, καὶ ὅταν δὲν ἔχη τις εὐκολίαν νὰ ἀνανεόγη συνεχῶς τὸν ἀέρα.

Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἐγκρίνομεν αὐτὸ τὸ μέτρον διότι προτιμῶμεν ἄλλον τρόπον τροφῆς, τὸν ἀκόλουθον. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δυσκολιῶν, τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ τις, ὅταν ἔχη κραββάτια, ἢ τῶν προεκτεθέντων κινδύνων, ἢ μπορεῖ νὰ τοποθετῇ τοὺς σκώληκας εἰς τὸ ἔδαφος, τὸ πολὺ νὰ στήσῃ καὶ μίαν σειρὰν κραββάτια εἰς ἓν μέτρον ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους. Τοῦτο δὲ ἢ μποροῦμεν νὰ κάμνωμεν μετὰ τὸν δευτέρου ὕπνου, ὅτε δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ δίδεται ἢ τροφή εἰς φύλλα, ἢ μικρὰ βλαστάρια, ἀλλ' ἢ μποροῦμεν νὰ κόπτωμεν τὰς βέργας τῶν συκαμινεῶν εἰς δύο ἢ τρία κομμάτια, καὶ νὰ τὰς ἐπιθέτωμεν κατὰ σειρὰν ἐπάνω εἰς τοὺς σκώληκας, οἵτινες ἀναδαίνουσιν ἀμέσως εἰς τὰς βέργας καὶ τρώγουσι τὰ φύλλα. Ὅταν ἔλθῃ ἢ ὥρα νὰ δώσωσιν ἄλλην τροφήν, κόπτουσι πάλιν τὰς βέργας εἰς δύο, ἢ τρία κομμάτια, καὶ τὰς δέτωσιν ἐπάνω εἰς τὰς προλαβούσας βέργας, ἀλλ' αἱ δευτεραὶ νὰ ἦναι σταυρωτὰ μετὰ τὰς πρώτας, καὶ αὐτὰ καθεξῆς. Ὅταν δὲ τελειώσῃ ἢ περίοδος τοῦ ὕπνου, πρέπει νὰ βάλῃ τὰς βέργας ἐπάνω εἰς

τοὺς σκώληκας, καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἐξύπνησαν ἀναδαίνουσιν ἀμέσως εἰς τὸ φύλλον. Τὰς βέργας ταύτας πρέπει νὰ τὰς σηκώσῃ, καὶ νὰ τὰς μεταφέρῃ εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου νὰ τὰς τοποθετήσῃ κατὰ σειρὰν, εἰς δὲ τὸ μέρος, ὅθεν παρέλαβε ταύτας, νὰ βάλῃ ἄλλας βέργας, ὅπως προείπομεν, διὰ νὰ ἀναδῶσιν εἰς αὐτὰς ὅσοι ἐβράδυναν νὰ ἐξυπνήσωσιν. Ὅταν ἀναδῶσιν εἰς αὐτὰς καὶ οἱ λοιποὶ σκώληκες, μεταφέρουσι τὰς βέργας ἄλλου, καὶ διαλέγουσι μετὰ τὰς χεῖρας, αἱ ἐμείναν ἔτι τινὲς σκώληκες, οἵτινες δὲν ἐξύπνησαν ἀκόμῃ, καὶ τοὺς τοποθετοῦν εἰς χωριστὸν μέρος. Ὅλας δὲ τὰς βέργας, αἱ ὁποῖαι ἄχρι ταῦδε ἀποτελοῦσαν τὸ κραββάτι, τὰς εὐγάζουν ἔξω, σαρόνουσιν τὴν κόπρον, καὶ καθαρίζουσι τὸ μέρος, ὥστε ἀφοῦ στεγνώσῃ τοῦτο ὀλίγον καὶ ἀερισθῇ, δύνανται νὰ τοποθετήσωσιν ἐκ νέου σκώληκας εἰς αὐτὸ, ὅταν τοὺς ἀραιώσωσιν.

Τὸν ἴδιον τρόπον ἐξακολουθοῦσι καὶ εἰς τὸν τρίτον καὶ τέταρτον ὕπνον, φροντίζοντες μόνον νὰ κρατῶσι πολὺ ἀραιὰ τοὺς σκώληκας, μάλιστα ὅταν ἦναι μικροί· διότι τότε ὁ κίνδυνος τῆς δασύτητος εἶναι μεγαλητέρος, ἐν ᾧ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον ἢ μπορεῖ νὰ τοὺς βάλῃ καὶ ὀλίγον δασεῖς, καὶ δὲν βλάπτονται διότι ὀλίγον διάστημα θέλουσι μείνει οὕτως, ἀκολούθως ἀραιώνονται μόνοι των, μεταβαίνοντων τῶν πρῶιμοτέρων εἰς τὰ κλαδιά, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς δίδῃ συχνώτερα τροφήν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην δὲν πρέπει νὰ ἀριθμῇ πόσας φορὰς ἔδωκε τροφήν,

ἄλλ' ὅσάκις βλέπει ὅτι ἔφαγαν οἱ σκώληκες τὸ φύλλον, νὰ ρίπτῃ ἄλλα.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον δὲν προφθάνει τις νὰ δίδῃ τροφήν εἰς τοὺς σκώληκας, τόσον εἶναι ἀπληστοί. Ὅταν δὲ κατὰ τὴν ἑβδόμην ἢ ὀγδόην ἡμέραν συμπληρώσωσι τὸν καιρὸν των, δὲν τρώγουν πλέον μὲ ὀσμὴν, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον παύουν πᾶσαν τροφήν, γίνονται ὀλίγον κιτρινωπὸι καὶ διαυγεῖς, μένουσιν ὡς ναρκωμένοι, καὶ κρατοῦν τὴν κεφαλὴν των ὑψηλὰ, καὶ τελευταῖον κινουῦνται διὰ νὰ εὗρωσι τόπον διὰ νὰ πλέξωσι τὸ κουκούλιον.

Ἄμα ὁ μεταξοσκωληκοτρόφος παρατηρήσῃ τὰ σημεῖα ταῦτα, πρέπει νὰ βάλῃ κλάδους ἐπὶ τῶν στρωμάτων, οἱ δὲ σκώληκες ἀναβαίνουνσιν μὲ προθυμίαν εἰς αὐτοὺς, ἐὰν δὲν ὑπέφερον ἀπὸ ἀσθενείαν τινα.

Πόση ἀγαλλίασις εἰς τὸν μεταξοσκωληκοτρόφον, ὅταν βλέπῃ τοὺς σκώληκας νὰ ἀναβαίνωσι μὲ πολλὴν προθυμίαν εἰς τοὺς κλάδους! Ἐξ ἐναντίας δὲ πόση ἀδημονία, ὅταν βλέπῃ αὐτοὺς περιτρέχοντας ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας, χωρὶς νὰ ἀρχηνῶσιν ἐργασίαν ὑφάσματος, ἢ ν' ἀρχηνῶσι μὲν νὰ ὑφαίνωσιν, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐργασίας των νὰ καταστρέφονται, ἢ καὶ χωρὶς διόλου νὰ ἀρχήσωσιν ὑφασμα, νὰ κρεμῶνται εἰς ἓν μέρος τοῦ κλάδου, ν' ἀποθνήσκωσι, νὰ σήκωνται, καὶ νὰ φέρουσιν καὶ δυσάρεστον ἀποφορᾶν! Κανὲν μέσον θεραπείας τοῦ κακοῦ τούτου δὲν ὑπάρχει· φαίνεται ὅτι ἡ ἀσθένεια λαμβάνει ἀρχὴν πρότερον, ἀδυνατίζει δὲ ἐπὶ τοσοῦτον τοὺς

σκώληκας, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ἀναβῶσιν εἰς τοὺς κλάδους καὶ νὰ πλέξωσι τὰ κουκούλια των.

Εἰς διάστημα τεσσάρων, ἢ πέντε ἡμερῶν ὅλοι οἱ σκώληκες ἀναβαίνουνσιν εἰς τοὺς κλάδους, καὶ ὑφαίνωσι τὰ κουκούλια των. Ὅσοι δὲ μένουσιν ἔτι ἔχοντες ἀνάγκην τροφῆς, τοὺς συνάξουσιν μὲ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς μεταφέρουσιν εἰς ἄλλο μέρος, ὅπου ἐξακολουθοῦν νὰ τοὺς δίδωσι τροφήν, ἕως ν' ἀναβῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ κλαδιά.

Τὴν δεκάτην ἡμέραν, ἀφ' ὅτου ἔβαλαν κλάδους εἰς τοὺς σκώληκας, ἡμποροῦν νὰ κάμωσιν ἀρχὴν νὰ συνάξωσι τὰ κουκούλια· δὲν πρέπει δὲ νὰ βραδύνωσι περισσότερο τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν, ἀφ' ὅτου ἔβαλαν τοὺς κλάδους· διότι ὁ σκώληξ μεταμορφόνηται εἰς χρυσαλίδα, καὶ ἀρχίζει νὰ τρώγῃ τὸ κουκούλιον ἔσωθεν διὰ νὰ ἐξέλθῃ, τὸ ὁποῖον ἀποκαθιστᾷ αὐτὸν ἄχρηστον εἰς τὴν μεταξοποιίαν.

Ἄφοῦ κάμῃ τις τὴν συλλογὴν τῶν κουκουλιῶν, ἐὰν ἔχη εὐκολίαν ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ ἀμέσως τὰ κουκούλια νὰ τὰ εὐγάλουν μετὰξί. Ἄλλ' ἂν τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τρόπον διὰ νὰ καταστρέψῃ τὰς χρυσαλίδας ἐντὸς τῶν κουκουλιῶν. Ἐὰν εἶναι αἶθριος καιρὸς, καὶ ὁ ἥλιος ἀρκετὰ θερμὸς, καὶ δὲν πνέῃ ψυχρὸς ἀνεμὸς, ἡμπορεῖ τις νὰ ἀπλώσῃ εἰς σινδόνια, ἢ ψάθας, ἢ καλαμωτὰ τὰ κουκούλια, παρατηρῶν ὥστε νὰ προσβάλλωνται ὅλα ἀπὸ τὸν ἥλιον, καὶ χωρὶς νὰ ἦναι ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ὅταν οὕτως ἀπλωθῶσι τὰ κουκούλια, βάζουσιν εἰς τὴν ἄκραν αὐτῶν ἐν

φύλλον συκῆς, ὅταν δὲ τοῦτο ξηρανθῆ ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὥστε νὰ τρίβεται, εἶναι σημεῖον ὅτι κατεστράφησαν αἱ χουσαλίδες, καὶ δὲν εἶναι κίνδυνος νὰ ἐξέλθωσι πεταλοῦδαι. Τότε συνάζει τὰ κουκούλια εἰς σωρὸν ἐντὸς τοῦ σινδονίου, καὶ τὰ κρατεῖ οὕτω συναγμένα καὶ σκεπασμένα δύο τρεῖς ὥρας, καὶ ἔπειτα τὰ μεταφέρει εἰς μέρος ἀερικόν, καὶ τὰ ἀπλώνει εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἔχρουν βάθος περισσότερο μιᾶς πηθαμῆς· διότι συγκαίονται.

Ὅσα ὅμως κουκούλια θέλει τις νὰ κρατήσῃ διὰ σπόρον, τὰ διαλέγει ἀπὸ τὰ πρωϊμότερα καὶ καλῆτερα, παρατηρεῖ δὲ νὰ ἦναι σφικτὰ, καὶ νὰ μὴν ζουλίζονται εὐκόλως, νὰ ἔχουσιν εἰς τὸ μέσον μίαν ζώνην, καὶ νὰ ἦναι μᾶλλον μικρὰ, παρὰ μεγάλα. Ἐπειδὴ δὲ πρέπει νὰ ἦναι ζευγάρια διὰ νὰ κάμωσι σπόρον, λαμβάνουν ἐν ἄρσεν καὶ ἐν θήλυ κουκούλιον· τὸ ἄρσεν, ἔχει τὴν μίαν ἄκραν μυτερήν, τὸ δὲ θήλυ ἔχει καὶ τὰς δύο ἄκρας στρουγύλας καὶ ὁμοίας ὥστε ἀντὶ νὰ χωρίσῃ τις τὰ κουκούλια ἀνεξετάστως, εἶναι καλῆτερον νὰ τὰ διαλέξῃ ἄρσενα καὶ θήλεια, ὥστε νὰ ζευγαρωθῶσιν ἅμα ἐξέλθωσιν αἱ πεταλοῦδαι, ἐν ᾧ ἄλλως, εἰάν μὲν εὐγῶσι πλείοτεραι ἄρσενες πεταλοῦδαι, γίνεται ὁ σπόρος ὀλιγώτερος, εἰάν δὲ πλείοτεραι θήλειαι, πολὺ μέρος τοῦ σπόρου μένει ἄκαρπον διότι ὁ σπόρος, τὸν ὅποιον ἤθελον κάμει αἱ πεταλοῦδαι, ὅσαι δὲν ἐζευγαρώθησαν μετ' ἄρσενας, μένει ἄκαρπος· διότι δὲν ἔχει σπέρμα.

Ὁ σπόρος, ἅμα γεννᾶται, εἶναι κίτρινος καθ' ὅ-

σον ὅμως προχωρῶσιν αἱ ἡμέραι, βαθύνει τὸ χρῶμα, ὥστε γίνεται μελανόφαιος. Ὑστερον ἀπὸ δέκα ἡμέρας, ἀφοῦ ἐντελῶς παύσῃ ἡ γέννησις τῶν πεταλοῦδων, ὁ σπόρος εἶναι εἰς καιρὸν νὰ συναχθῆ καὶ νὰ τοποθετηθῆ εἰς μέρος κατάλληλον. Ἐπιθέτου τὰς πεταλοῦδας διὰ νὰ γεννήσωσι τὸν σπόρον εἰς φύλλα καρύας, πανίου, ἢ χάρτην. Ὅταν δὲ τὸν συνάξωσιν ἀπὸ αὐτὰ, εἰάν δὲν ξεκόλλῃ εὐκόλως, βρέχουσι τὸ πανίον καὶ τὸν εὐγάλασι. Πολλοὶ συνειθίζουσι νὰ πλύνωσι τὸν σπόρον μετ' ὕδατος ἢ μετ' ὕδατος ἀγουρίδας. Τὸ πλύνισμον ἔχει τὸ καλὸν ὅτι διακρίνεται ὁ καλὸς σπόρος ἀπὸ τὸν ψόφιον, ἢ κούφιον λεγόμενον διότι ὁ πρῶτος καταβαίνει εἰς τὸν πάτον τοῦ νεροῦ, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος ἐπιπλέει εἰς τὸ νερόν. Πιθανὸν τὸ πλύνισμον νὰ ἐπιφέρῃ καὶ ἄλλην ὠφέλειαν, τὴν ὅποιαν ἀγνοοῦμεν. Ἄμα ὁ σπόρος γένηται ἔτοιμος διὰ φύλαγμα, πρέπει νὰ βαλθῆ εἰς μέρος στεγνὸν ἀλλὰ ψυχρὸν διότι ἄλλως, εἰάν εὐρεθῆ εἰς θερμότητα, ἀνοίγει τὸ ἴδιον ἔτος, καὶ ἀποβαίνει ὕστερον ἀνωφελές· καὶ αὕτη ἴσως εἶναι ἡ αἰτία, ὅτι πολλοὶ σπόροι δὲν ἀνοίγουσι διόλου, μ' ὅλον ὅτι ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀναγκαῖαι προφυλάξεις ἐγένοντο.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ.

Ἐκτὸς τῶν πενήκοντα κυριακῶν, κατὰ τὰς ὁποίας σχολάζομεν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι εορταί, ἴσως ὑπὲρ τὰς ἐξήκοντα, ἐκ τῶν ὁποίων,

ἂν ἀφαιρέση τις ἕως εἴκοσι, τὰς σημαντικωτέρας, μένουσι δευτερευούσαι ἕως τεσσαράκοντα.

Αἱ κυριακαί, καὶ ἐπομένως καὶ αἱ ἑορταὶ ἔγειναι διὰ τὴν σχολάζου τῶν ἔργων τοῦ ὀχριστιανός, καὶ νὰ ἐνασχολῆται κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν εἰς δοξολογίαν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ εἰς τὴν μελέτην τῶν βιβλίων γραφῶν καὶ ἱερῶν λογίων πρὸς ἠθικὴν βελτίωσιν αὐτοῦ καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν.

Τί πράττει ὁ χριστιανός Ἕλληνας κατὰ τὰς ἑορτάς; ἐκπληροῖ ἄρα γε τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεως αὐτῶν; ὄχι βέβαια.

Ἐὰν τὸν ἔβλεπέ τις μὲ τὰς γραφὰς εἰς τὰς χεῖρας μελετῶντα καὶ διδασκόμενον τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἠδύνατο νὰ εἶπῃ ὅτι προκύπτει ἡ ἀπαιτουμένη ὠφέλεια.

Ἄλλ' ὅταν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς ἀργίας βλέπη, τοὺς μὲν χαρτοπαίζοντας, τοὺς δὲ μεθύοντας, τοὺς δὲ ἐμπίπτοντας εἰς διενέξεις, καὶ πολλάκις δερομένους μεταξὺ τῶν καὶ πληγνομένων, ἄλλους δὲ ὡς ἐκ τῆς ἀργίας μελετῶντας καὶ πράττοντας ἐπιβλαβεῖς πρὸς τὴν κοινωνίαν πράξεις, δὲν ἦτο δίκαιον νὰ εὐχηθῆ, ὥστε ἀντὶ τούτων νὰ κάμῃ ἕκαστος τὸ ἔργον τοῦ καλλήτερον, παρὰ μένων ἀργὸς νὰ πράττῃ τὸ κακόν;

Εὐχῆς ἔργον ἦτο, ὥστε τὸ περὶ ἑορτῶν ἀντικείμενον νὰ ἐκἀνονίζετο ἐκκλησιαστικῶς, διὰ νὰ μὴν νομίζῃ τις, ὅτι πράττει ἀμάρτημα ἐργαζόμενος ἐν ἡμέραις ἀργίας.

Ἄλλ' ἕως οὗ νὰ γένη τοῦτο, (ἂν ποτὲ ἐγκριθῆ) δὲν ἦτον καλὸν νὰ παραδεχθῆ ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐργασθῆ μέρος μόνον τῆς ἡμέρας κατὰ τὰς δευτερευούσας ἑορτάς, καὶ τοῦτο διὰ τὴν κάμῃ ἐν καλὸν εἰς τὴν κοινωνίαν;

Ἡμεῖς τολμῶμεν νὰ προτείνωμεν τοῦτο, καὶ εὐχόμεθα νὰ εἰσακουσθῶμεν.

Φρονοῦμεν ὅτι δὲν ἀμαρτάνει τις, ἐὰν ἐργασθῆ κατὰ τινὰς τῶν δευτερευουσῶν ἑορτῶν, ἔταν ἡ ἐργασία τοῦ θέλει ἀποβλέπει καλόν, ἢ γενικόν, ἢ μερικόν πρὸς ἀνθρώπους πάσχοντας, ἐνδεεῖς καὶ ἀπόρους.

Ἐὰν π. χ. γεωργοὶ τινὲς ἐργασθῶσι μὲ τὰ ζευγάρια τῶν δέω τρεῖς ὥρας εἰς τινὰ δευτερευούσαν ἑορτὴν διὰ τὴν καλλιέργησιν τῶν ἀγρῶν χήρας τινός, τῆς ὁποίας ἀπέθανεν ὁ σύζυγος, ἐγκαταλιπὼν εἰς αὐτὴν ἱκανὰ τέκνα χωρὶς τινὰ πόρον ζωῆς, ἢ νὰ σκάψωσι τὴν ἀμπελον ἐνὸς πτωχοῦ ἀσθενοῦντος βαρέως καὶ κινδυνεύοντος, καὶ ἄλλας ὁμοίας πράξεις, πράττουσιν ἄρα γε ἀμάρτημα ἐργαζόμενοι εἰς τοιοῦτον φιλόανθρωπον ἔργον; Δὲν πιστεύομεν νὰ ὑπάρχῃ χριστιανός νὰ μὴν εἶπῃ τὸ ὄχι.

Ἐκτὸς τῶν ἀγαθοεργιῶν τούτων, τὰς ὁποίας δύναται τις νὰ κάμῃ, χωρὶς νὰ φοβηθῆ ὅτι πίπτει εἰς ἀμάρτημα ἐργαζόμενος, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἔργα γενικῶς ὠφέλιμα, εἰς τὰ ὁποῖα δύναται τις νὰ ἐργασθῆ κατὰ τὰς ἑορτάς, χωρὶς νὰ ὑποπέσῃ εἰς ἀμάρτημα κατὰ τὴν ἐδικὴν μας ἰδέαν.

Κατὰ τὰς τεσσαράκοντα δευτερευούσας ἑορτάς, ὁ χριστιανὸς μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς Θείας λειτουργίας, μετὰ τὴν συνομιλίαν μετὰ τῶν συνεχωρίων του, ἠδύνατο νὰ ἐργασθῆ δύο ὥρας πρὸς κοινωφελές τι ἔργον. Πέντε ἡμέραι ἀνὰ δύο ἐργασίμους ὥρας ἀποτελοῦν ἓμίαν ἐργάσιμον ἡμέραν. Εἰς τεσσαράκοντα δὲ ἑορτάς ἀνὰ δύο ὥρας ἐργαζόμενος, κάμνει ἐργασίαν ὀκτὲ ἐργασίμων ἡμερῶν. Οἱ ἰκανοὶ πρὸς ἐργασίαν ἄνδρες, ὑπολογιζόμενοι ἀπὸ τοὺς ἔχοντας δεκαεῖς μέχρι τῶν πενήντα, ἢ ἐξῆντα ἐτῶν ἡλικίαν ἠμποροῦν νὰ ὑπερβαίνωσι τὴν ποσότητα τῶν ἑκατὸν χιλιάδων ἀτόμων καθ' ὅλον τὸ κράτος. Ἐὰν ἕκαστον ἄτομον προσφέρῃ πρὸς τὸ καλὸν τῆς κοινωρίας ἀνὰ ὀκτὼ ἐργασίμους ἡμέρας κατ' ἔτος, ὡς προείπομεν, ἀναβαίνει τὸ ποσὸν τῶν ἐργασίμων ἡμερῶν εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας. Τί δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τις μὲ ὀκτακοσίας χιλιάδας ἡμεροκαμάτων! καὶ μ' ὅλον τοῦτο τὸ καλὸν τοῦτο τὸ στερούμεθα, μ' ὅλον ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ τὸ ἀπολαύσωμεν.

Ἄλλὰ ποία εἶναι ἡ κυριώτερα καὶ ὠφελιμώτερα ἐργασία, εἰς τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ ἐργασθῆ τις, εἰάν ἐγίνετο παριδεκτὸν τὸ μέτρον τοῦτο;

Ὀφελιμώτερον καὶ ἀναγκαιότερον ἔργον διὰ τὴν πρόοδον τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἄλλας κοινωνικὰς ὠφελείας, φρονοῦμεν τὴν ὁδοποιίαν.

Ἔως οὖν ἡ Κυβέρνησις νὰ λάβῃ εὐκολίας

διὰ νὰ διαχαράξῃ καὶ νὰ κατασκευάσῃ τὰς μεγάλας δημοσίους ὁδοὺς, οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων ἠμποροῦν νὰ ἀρχίσωσιν ἀπὸ τὴν διόρθωσιν καὶ τακτοποίησιν τῶν ἐντὸς τοῦ χωρίου των ῥυμῶν, ἀκολουθῶν δὲ νὰ κατασκευάσωσιν, ἢ νὰ ἐπιδιορθώσωσι τὰς ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου των ὁδοὺς, νὰ ἐξομαλύνωσι τὰς ἀνισότητάς αὐτῶν, νὰ κατασκευάσωσι προσωρινὰς ξυλίμους γεφύρας, ὅπου εἶναι ἀνάγκη, διὰ νὰ ἠμπορῶσι νὰ μεταφέρωσιν εὐκόλως ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀμπέλους των τοὺς καρπούς των εἰς τὸ χωρίον των.

Πόσα χωρία, μάλιστα ὅσα εἶναι ἐπίπεδα, ἐν καιρῷ χειμῶνος κατασταίνονται ὡς λίμνη λάσπης, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ διάβασις ἀποβαίνει ἀδύνατος! Εἰς πόσα χωρία ὑπάρχουν κατὰ τὰς περιφερείας των χεῖμαρροι, χάνδακες, βαλτώδη μέρη, τὰ ὁποῖα κατασταίνουσι τὸν δρόμον ἀδιάβατον! καὶ εἰς πόσους κινδύνους δὲν ὑπόκεινται οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων, οἱ μὲν σήμερον, οἱ δὲ αὔριον!

Εἰς διάστημα ἐνὸς ἔτους ἐργαζόμενοι οἱ κάτοικοι, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, νομίζομεν ὅτι θέλουν τακτοποιήσῃ ἐντελῶς τὰς ἐντὸς τῆς περιφερείας των ὁδοὺς. Ὅσοι ἀποπεριτώσωσι τὴν ἐργασίαν ταύτην δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν εἰς μίαν ὁδὸν ἀμαξητὸν, ἀρχηνῶντες ἀπὸ τὸ χωρίον των καὶ διευθυνόμενοι πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Δήμου, ἢ τῆς Ἐπαρχίας, ἢ πρὸς τινὰ κειμένην πλησίον τοῦ χωρίου των δημοσίαν ὁδόν,

ἀν διεχαράχθη, ἢ πρόκειται νὰ διαχαραχθῆ.

Ἀκολούθως δὲ δύνανται νὰ ἐργασθῶσι καὶ εἰς τὰς δημοσίους ὁδοὺς, ὅταν τὸ δημόσιον ἦναι εἰς καιρὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, διὰ νὰ κατορθωθῆ ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ὅσον ἔνεστι ταχύτερον.

Ὅλοι, ἢ οἱ πλείότεροι, ἠμποροῦν ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ὠφέλειαν τοῦ σχεδίου τούτου, καὶ ἠμποροῦν νὰ παραδεχθῶσι τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, ἀλλὰ τίς νὰ γένη τὸ πρῶτον ἐλατήριον;

Τὸ καταλληλότερον πρὸς ἐκτέλεσιν μέσον εἶναι ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἠδύνατο νὰ διαγράψῃ τὰς δημοσίους ὁδοὺς πρῶτον, ἀκολούθως δὲ νὰ σχεδιάσῃ καὶ τοὺς διατέμνοντας τὰς ἐπαρχίας, καὶ τοὺς ἀπὸ τὰ χωρία διευθυνομένους καὶ λήγοντας εἰς τὰς δημοσίους ὁδοὺς, καὶ νὰ δώσῃ οὕτως ἐργασίαν εἰς τοὺς χωρικοὺς, διὰ νὰ ἀρχήσωσιν ἕκαστος ἀπὸ τὸ χωρίον του μέχρι τοῦ γειτονικοῦ χωρίου, ἢ τῆς δημοσίου ὁδοῦ. Καὶ οἱ κάτοικοι, οἵτινες ἠθελον ἐγκρίνει τὸ μέτρον τοῦτο, ἠδύναντο νὰ αἰτήσωσι δι' ἀναφορῶν τῶν τὴν διαγραφὴν τῶν εἰρημένων δημοσίων καὶ τοπικῶν ὁδῶν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς περίστασιν, καθ' ἣν τὸ δημόσιον δὲν ἦτο ἀκόμη εἰς καιρὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέτρον τοῦτο, νομίζομεν ὅτι ἕκαστος δῆμος ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὁ ἴδιος τὸ ἔξοδον τῆς διαγραφῆς τῶν ἐντὸς αὐτοῦ ὁδῶν, καὶ ἕως οὔ νὰ ἐκτελέσωσι τοῦτο οἱ Δῆμοι, ἴσως καὶ ἡ Κυβέρνησις ἠθελεν εὐρεθῆ εἰς εὐκολίαν νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ αὐτὴ τὰ καθήκοντά της.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν δημοτῶν τίς θέλει κηρυχθῆ ὑπὲρ τοῦ σχεδίου; τίς θέλει ἀναδεχθῆ τὴν πρώτην φροντίδα τοῦ νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ; τοῦτο εἶναι τὸ δυσκολώτατον. Ἄλλ' ὅστις δώσει τὸ πρῶτον παράδειγμα, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς εἰς τῶν σημαντικωτέρων εὐεργετῶν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας.

ΕΝΑ ΠΟΤΗΡΑΚΙ ΡΑΚΙ.

Ἐν ᾧ διεβαίνομεν καθ' ὁδὸν συνομιλοῦντες, ἀπηντήσαμεν ἕνα ἄνθρωπον κυρτὸν, ῥακενδύτην, καὶ ἔχοντα τὰ ψαρὰ μαλιά του ἀτάκτως περὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κρεμάμενα. Ὅταν διέβαινε πλησίον ἡμῶν, παρετήρησα ὅτι ἔτρεμον οἱ πόδες του, ἐχοιρότησε τὸν ἀμαξηλάτην μου μὲ τὴν θορυβώδη τῆς μέθης ζωηρότητα, οὗτος δὲ ἀπεκρίθη μὲ τόνον οἰκειότητος, τὸ ὅποιον μὲ ἐξέπληξεν. — Εἶναι φίλος σου; ἠρώτησα τὸν ἀμαξηλάτην, ὅταν ἐκεῖνος ἀπεμακρύνθη. — Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἶναι εὐεργέτης καὶ κύριός μου, ἀπεκρίθη ὁ ἀμαξηλάτης. Ἐγὼ τὸν ἐθεώρου μὲ ἀπορίαν μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσω τὸ πρᾶγμα. — Ἀπορεῖς, εἶπεν ὁ ἀμαξηλάτης γελῶν, μ' ὄλον τοῦτο σοῦ λέγω τὴν ἀλήθειαν. Μόνον πῶς δὲν ἐπέρασε ποτὲ τοῦτο ἀπὸ τὸν νοῦν τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ. Πρέπει πρῶτον νὰ σοῦ εἶπω ὅτι ὁ Γιάινης Πίκος (διότι οὕτως ὀνομάζεται) ἦτον ἀρχαῖός μου

σύντροφος. Εἴμεθα γείτονες, καὶ συνηλικιωῦνται σχεδόν, μόνον ὁ Πίκος ἦτον ὀλίγου πεταχτός, τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμε νὰ λάβῃ τὸν χαρακτήρα ἐνὸς χαροκόπου. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἀνταμονό- μεθα συχνὰ, ἀλλὰ κατὰ τύχην κατεστάθηνμεν καὶ οἱ δύο ἐργάται εἰς τὸν αὐτὸν ἰδιοκτήτην. Τὴν πρώτην ἡμέραν, καθ' ἣν μετεβαίνομεν εἰς ἐργασίαν, ὁ Πίκος καὶ οἱ ἄλλοι ἐργάται ἐστά- θησαν ἔμπροσθεν τοῦ κρασοπωλείου νὰ πλύνουν ἀπὸ ἓν ποτηράκι ρακί. Ἐγὼ ἐστάθην εἰς τὴν θύραν, ἀγνοῶν τί πρέπει νὰ πράξω, ἀλλ' ὅλοι ὁμοῦ μ' ἐπροσκάλεσαν. — Ἐφοβήθης, μήπως μὲ τοῦτο χαλασθῆς! ἐφώναξεν ὁ Πίκος περι- γελῶν. Οἰκονομῶν μίαν δεκάρα, νομίζει πῶς θέλει γένει μιλλιουνίστης! Οἱ λοιποὶ ἐγέλασαν, καὶ ἐγὼ ἐντραπείς, ἐμβῆκα νὰ πῶ ὁμοῦ μὲ αὐτούς.

Ἐν τοσοῦτῳ μεταβάς εἰς τὸ χωράφιον, ἐν ᾧ ἐνησχολούμην εἰς τὴν γεωργίαν, ἤρχισα νὰ σκέπτομαι ὅ,τι εἶπεν ὁ Πίκος.

Ἐνα ποτηράκι ρακί τὸ πρῶν δὲν εἶναι πραγ- ματικῶς μέγα ἔξοδον, ἀλλ' ἂν καθ' ἡμέραν τὸ ἐπαναλαμβάνωμεν, φέρει τ ρ ι α ν τ α [ἐξ δραχμὰς τὸν χρόνον, καὶ ἤρχισα νὰ λογαριάζω πόσα πράγματα δύναται τις νὰ ἀποκτήσῃ μὲ αὐτὴν τὴν ποσότητα.

Τ ρ ι ἄ κ ο υ ν τ α ἐξ δραχμαί! λέγω κατ' ἑμαυτὸν, εἶναι ἓνα οἰκοκυριὸν προσθέτει τις ἐν δωμάτιον περιπλέον διὰ κατοικίαν του, ὃ ἐστὶ, προμηθεύει τις εὐρυχωρίαν εἰς τὴν γυ-

ναῖκά του, ὑγείαν εἰς τὰ τέκνα του, καὶ κα- λὴν εὐχαρίστησιν διὰ τὸν ἄνδρα.

Τ ρ ι ἄ κ ο υ ν τ α ἐξ δραχμαί εἶναι τὰ ξύλα τοῦ χειμῶνος, ὃ ἐστὶ, νὰ προμηθευθῆ τις τὸν ἥλιον εἰς τὴν κατοικίαν του, ἐν ᾧ παντοῦ ἔξω εἶναι χιόνες.

Εἶναι ἡ τιμὴ μιᾶς ἀγελάδας, μὲ τὸ γάλα τῆς ὁποίας αὐξάνει τις τὴν καλοπέρασιν τῆς οἰκο- γενείας του.

Εἶναι τὰ ἔξοδα νὰ στέλλῃ τις τὰ τέκνα του εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ μάθουν νὰ ἀναγινώ- σκουν καὶ νὰ γράφουν.

Τ ρ ι ἄ κ ο υ ν τ α ἐξ δραχμαί! Μὲ τόσην ποσότητα ὁ γείτων μου Πέτρος ἐνοικίασε δύο στρέμματα γῆς, τὰ ὁποῖα καλλιερῶν ζῆ τὴν οἰκογένειάν του. Εἶναι σωστὰ σωστὰ ὁ τόκος τῶν χρημάτων, ὅσα ἐμέλλον νὰ δανεισθῶ διὰ νὰ ἀγοράσω ἓνα ἵππον καὶ μίαν μικρὰν ἄμαξαν, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς πώλησιν. Μὲ αὐτὰ τὰ χρη- ματα, τὰ ὁποῖα ἤθελον ἐξοδεύει κάθε πρῶν πρὸς βλάβην τῆς υγείας μου, ἤμπορῶ ν' ἀποκατα- σταθῶ, νὰ οἰκονομήσω τὴν οἰκογένειάν μου, καὶ νὰ κάμω οἰκονομίας διὰ τὰ γηράματά μου.

Οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι καὶ αἱ σκέψεις μου ἀπε- φάσισαν τὸ μέλλον μου. Ὑπερένικησα τὴν ἄστον ἐντροπήν, ἣ ὁποία μ' ἔκαμε νὰ ὑπακούσω μίαν φορὰν εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ Πίκου. Ἐπροβύ- λαξα ὅσα ἀπὸ τὰ κέρδη μου ἐμέλλον νὰ ἐξαδεύσω εἰς τὸ κρασοπωλεῖον, καὶ ἀμέσως διαπραγμα-

τευθείς τὸν ἵππον καὶ τὴν ἄμαξαν τὴν ἀγύρασα ἀπὸ τὸν πρώην ἰδικτήτην αὐτῆς.

Ἐκτοτε ἐξηκολούθησα νὰ λογαριάζω πάντοτε κάθε ἔξοδον, καὶ νὰ μὴν παραμελῶ οὐδεμίαν οἰκονομίαν, ἐν ᾧ ὁ Πίκος ἐπέμενε πάντοτε εἰς τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον ἀνόμαζε τρόπον τῶν καλῶν παιδιῶν. Βλέπετε τώρα ποῦ ἐκαταντήσαμεν καὶ οἱ δύο. Ὁ Πίκος καταξέσχισμένος καὶ γηράσας πρόωρα, καταφρονεῖται ἀπὸ ὅλους τοὺς τιμίους ἀνθρώπους. Ἐγὼ εἶμαι εἰς ἄνεσιν, εἶμαι ὑγιής, καὶ ἔχω καὶ καλὴν ὑπόληψιν. Ὅλα δὲ ταῦτα προέρχονται ἀπὸ τὴν συνήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν ἀπ' ἀρχῆς ἀμφοτέρω. Ἡ δυστυχία τοῦ Πίκου προέρχεται ἀπὸ τὸ ποτηράκι τὸ ῥακί, τὸ ὁποῖον πίνει κάθε πρωτῆ, καὶ ἡ εὐτυχία ἡ ἐδική μου προέρχεται ἀπὸ τὰ δέκα λεπτὰ, τὰ ὁποῖα οἰκονόμησα ἐκάστην πρωτῆν.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΔΗΜΩΝ ΝΟΜΟΥ. (1)

Ἡ κοινὴ περιουσία τῶν κοινοτήτων ἀνήκει εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς κοινότητος· καὶ ὅλοι ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἐπ' αὐτῆς, ὡς καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις, διὰ τοῦτο ἡ διάθεσις τῆς περιουσίας ἀνήκει εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς κατοίκους τῆς κοινότητος. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος

ἢ κατὰ πλειοναψηφίαν, πρέπει νὰ διορίζωσι τὸν ἀντιπρόσωπόν των· διότι ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἔχων συμφέρον εἶναι ὁ καλλήτερος κριτῆς εἰς τὸ νὰ εὕρῃ τὸν ἀνθρώπον, εἰς τὸν ὁποῖον θέλει ἀναθέσει τὰς ὑποθέσεις του· οὔτε ἡ διοικητικὴ ἀρχή, οὔτε ἡ δημοτικὴ δύναται νὰ θεωρηθῆ ἀρμοδία πρὸς τῆτο, διότι οὔτε ἄμεσον συμφέρον ἔχει πρὸς τὴν καλὴν διαχείρησιν, οὔτε δύναται νὰ γνωρίζῃ ποῖα ἄταμα τῆς κοινότητος εἶναι τὰ κατάλληλα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Τοῦτου τεθέντος, ἀνάγκη νὰ προσδιορισθῆ ἡμέρα ῥητῆ, καθ' ἣν οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος συνερχόμενοι νὰ διορίζωσι τὸν ἀντιπρόσωπόν των διὰ τὴν διαχείρησιν τῆς κοινοτικῆς περιουσίας, καὶ δύο, ἢ τρεῖς συμβούλους.

Ἀρμοδίος καιρὸς διὰ τὸν διορισμὸν τοῦτον εἶναι, ἢ τὰ Χριστούγεννα, ἢ τὸ πάσχα, εἰς τὸν ὁποῖον συνήθως εὐρίσκονται πλείοτερα μέλη τῆς κοινότητος ἐντὸς αὐτῆς. Ἡ διάρκεια τῆς ἐπιστασίας ταύτης ἡμπορεῖ νὰ ᾖναι τριετής. Ὁ διορισμὸς οὗτος διὰ νὰ ἔχῃ ἐπιστημότητα, πρέπει νὰ γίνεταί διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου, ὅπου θέλει ἐκτεθῆ ἡ ἔκτασις τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ὡς καὶ αἱ ὑποχρεώσεις εἰς τὰς ὁποίας ἐπιβάλεται, ἢ θέλει ἐπικυροῦται παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἐπὶ ἐγγράφῳ καὶ αἰτολογημένη αἰτήσῃ τῆς κοινότητος.

Εἰς τὸν οὕτω διοριζόμενον ἀντιπρόσωπον τῆς κοινότητος ἡμποροῦσαν ν' ἀναθέσουν καὶ τὰ ἔργα τοῦ παρέδρου· διότι ὁ διορισμὸς δίδει αἰτίαν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι οὗτος χαίρει πλήρη πίστιν πλη-

(1) Συνέχεια, ὄρα Φυλ. Η. σελ. 618

τίου τῆς κοινότητος. Ἄλλ' ἂν δὲν ἐγκρίνεται τοῦτο, καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ διορίζεται ἄλλος πάρεδρος, νομίζομεν ὅτι καὶ τὸν πάρεδρον πρέπει νὰ τὸν ἐκλέγη αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ κοινότης ἀμέσως, καὶ ὄχι ἐμμέσως διὰ τοῦ Δημαιορειακοῦ Συμβουλίου, ὡς συμβαίνει σήμερον ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν παρέδρων διότι συνήθως διορίζονται πάρεδροι εἰς τὰς κοινότητας ἄνθρωποι μὴ χαίροντες ἰλοτελῶς πίστιν μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς κοινότητος, ἀλλ' ὅτινες διὰ ῥαδιουργιῶν, ἢ ἄλλων κομματικῶν αἰτιῶν, παρέσυραν τὸ Δημαιορειακὸν συμβούλιον εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐκλέξη. Δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ διοικῇ τὴν κοινότητα ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον αὐτὴ οὔτε ἐμπιστεύεται, οὔτε σέβεται, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἴσως οὐδεὶς τῶν κατοίκων ἤθελε δώσει ψῆφον, ἂν ἡ ἐκλογή αὐτοῦ ἐγένετο ἀμέσως παρὰ τῆς κοινότητος. Ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ Δημαιορειακὸν συμβούλιον, συγκροτούμενον ἀπὸ κατοίκους ἄλλων κοινότητων, δὲν εἶναι ποτὲ δυνατὸν νὰ γνωρίζῃ, ποῖος εἶναι ὁ καταλληλότερος διὰ τὸ ἔργον τοῦ παρέδρου, καλλήτερον ἀπὸ ταῖς ἰδίαις κοινότητος ταύτης μέλη.

Ἢ ἢτε τὰ ἔργα τοῦ παρέδρου ἀνατεθῶσιν εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς κοινότητος, εἴτε διορισθῇ ἰδίως πάρεδρος, τὰ ἔργα αὐτοῦ πρέπει νὰ κακοισθῶσι. φρονοῦμεν δὲ ὅτι ἦτο καλὸν νὰ συνδιορίζωνται καὶ ἀνὰ δύο, ἢ τρεῖς σύμβουλοι εἰς ἐκάστην κοινότητα, διὰ νὰ λαμβάνῃ τὴν γνώμην αὐτῶν εἰς σπουδαίας περιστάσεις.

Ἴδου πόσαι ἐργασίαι ἢμποροῦν ν' ἀνατεθῶσιν εἰς τὸν πάρεδρον.

Ὁ διορισμὸς τῶν ἀγροφυλάκων τῆς κοινότητος.

Ἡ κατὰ μέρος καλλιέργεια τῶν ἀγρῶν, διὰ τὰ μὴν προκύπτῃ δυσκολία εἰς βοσκὴν τῶν ποιμνίων.

Ὁ προσδιορισμὸς τῶν μερῶν, ὅπου πρέπει νὰ βόσκουσιν αἱ ἀγέλαι τῆς κοινότητος, καὶ κατὰ ποίας ἐποχάς.

Νὰ προσδιορίζῃ τὸν τόπον, ὅπου βόσκουσιν ἰδίως αἱ βόες, ἢτοι βοῖδολεῖβαδον.

Νὰ διορίζῃ τὸν κλητῆρα τῆς κοινότητος.

Νὰ διορίζῃ νεροφόρον, ὅπου ὑπάρχει τοιαύτη περίπτωση.

Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τρυγητοῦ τῶν ἀμπέλων τῆς κοινότητος.

Νὰ κανονίζῃ τὰ καταλύματα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς κοινότητος, τὴν προμήθειαν ζώων διὰ τὴν μετακόμισιν στατιωτικῶν σκευῶν, καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἐντὸς τῆς κοινότητος ἐνεργουμένης σωματικῆς ἐργασίας.

Νὰ προσδιορίζῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀτόμων, ὅσα τυχὸν χρειασθῶσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς καταδίωξιν τῆς ληστείας ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς κοινότητος, ἢ δι' ἄλλας φυλακὰς ἐντὸς αὐτῆς.

Ὅλας τὰς ἐργασίας ταύτας θέλει ἐνεργεῖ ὁ πάρεδρος λαμβάνων καὶ τὴν γνώμην τῶν συμβούλων διότι ὅλαι αἱ πράξεις αὐταὶ ἀφορῶσιν ἰδίως τὴν κοινότητα, καὶ ὅλα τὰ δι' αὐτῆς γινόμενα ἔξοδα πληροῦνται ἀπὸ τὴν ἰδίαν κοινότητα.

Δι' ὅσας δὲ πράξεις ἐπιφορτισθῇ παρὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς νὰ ἐκτελέσῃ ὁ πάρεδρος, δὲν εἶναι ὑπόχρεος νὰ ζητήσῃ οὐδεμίαν γνώμην ἀπὸ τοὺς συμβούλους του.

(ἀκολουθεῖ)

Περὶ διατηρήσεως τῶν μῆλων.

Διὰ τὰ διατηρήσωμεν καλῶς τὰ μῆλα, πρέπει νὰ τὰ βάλωμεν εἰς βαρέλια, ἢ κιβώτια μὲ ἄμμον τὸν δὲ ἄμμον λαμβάνουσι τὴν φροντίδα νὰ στεγνόνωσι καλῶς τὸ καλοκαίρι. Εἰς τὸν πάτον τῶν βαρελίων, ἢ κιβωτίων στρώνουσιν ἄμμον, ἐπάνω δὲ εἰς αὐτὸν τοποθετοῦσι τὰ μῆλα κατὰ σειρὰν καὶ τὰ σκεπάζουσι μὲ ἄμμον· ἀκολούθως βάλλουσιν ἄλλα μῆλα καὶ ἄμμον, καὶ οὕτω καθέξης ἕως νὰ γεμίση τὸ ἀγγεῖον. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης τὰ μῆλα προφυλάττονται ἀπὸ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅστις εἶναι ἡ αἰτία τῆς σήψεως αὐτῶν. Ὁ ἄμμος πρὸς ταῦτοις ὦν πολὺ στεγνὸς, ἀπαρροφᾷ μέρος τῆς πλεοναζούσης τῶν μῆλων ὑγρασίας, ἣτις εἶναι ἐπιβλαθὴς εἰς αὐτά. Διαθέτοντες οὕτω τὰ μῆλα, ἢμποροῦμεν νὰ τὰ διατηρήσωμεν ἕως τὸν ἐρχόμενον μάιον καὶ ἰούνιον.

Ἄλλο μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν μῆλων. Ἐκλέγουσι τὰ γερά μῆλα, τὰ μεταφέρουσιν εἰς ἓν οἶκημα, καὶ τὰ θέτουσιν ἐπάνω εἰς καλαμωτὰς ἀραιὰ, καὶ χωρὶς νὰ ἦναι ἐπισωρευμένα· κλείουσιν ἀκολούθως τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα τοῦ οἴκηματος, καὶ ἀνάπτουσι φωτίαν μὲ κληματόβεργας, προσπαθοῦντες νὰ γίνεταί πολὺς καπνὸς ἀπὸ αὐτὰς, ὥστε νὰ γεμίση τὸ οἶκημα. Ἡ φωτία καὶ ὁ καπνὸς πρέπει νὰ διαρκέση τέσσαρας, ἢ πέντε ἡμέρας, ἀκολούθως δὲ τοποθετοῦσι τὰ μῆλα εἰς κιβώτια, ἢ βαρέλια, μὲ πολὺ ψιλὸν ἄχυρον σίτου, βάλλοντες πρῶτον ἐν στρῶμα ἄχυρον καὶ ἀκολούθως μῆλα καὶ ἄχυρα, ἕως νὰ γεμίση τὸ ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον σκεπάζουσι. Τὰ μῆλα διατηροῦνται οὕτως ἐν ὀλόκληρον ἔτος.